

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Ympäristöministeriö rakentaa kestävästä elinympäristöstä ja vihreää kasvua. Toiminnan strategiset painopisteet ovat: 1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto, 2. Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta ja 3. Kestävä kaupunkikehitys. Hallinnonala tekee läheistä yhteistyötä muiden hallinnonalojen ja sidosryhmien kanssa.

Ilmastomuutoksen hillintä, sen vaikutukset ja luonnonvarojen rajallisuus muuttavat tuotanto- ja kulutusrakenteita. Lähtökohdaksi on luonnonvarojen säästäminen ja niiden hyödyntäminen materiaali- ja energiatehokkaasti. Pyrkimyksenä on materiaalien suljettu kierto, joka vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja jätettä eikä vaaranna luonnon ekosysteemipalveluja. Tarvitaan rakenteellisia muutoksia, ohjauskeinoja sekä kokeiluja, joilla edistetään vähähiilistä kierto- ja biotaloutta sekä puhtaita ratkaisuja. Kansallisen tason ratkaisut palvelevat myös viennin edistämistä.

Ilmastomuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen EU:n vuosiin 2020—2050 ulottuvien ilmasto- ja energiavoitteiden saavuttamiseksi edellyttävät tehokkaita toimia. Suomi vaikuttaa siihen, että Pariisin sopimuksen toimeenpano ja muu ilmastoyhteistyö etenevät sovitulla tavalla sekä EU:ssa että YK:n ilmastopöytäkirjan puitteissa. Suomi osallistuu EU:ssa vuoteen 2030 ulottuvan ilmasto- ja energiapaketin toimeenpanoon ja valmisteluun 2030 -tavoitteiden päivittämiseksi vastaamaan 1,5 asteen vaatimuksia. Ilmastolain uudistamisella varmistetaan kansallisesti riittävän kunnianhimoiset tavoitteet ja ilmastopolitiikan ennakoitavuus. Vuoteen 2030 ulottuvalla keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmalla edistetään päästövähennystoimien toteuttamista kustannustehokkaasti. Kunnianhimoisilla ilmastotavoitteilla luodaan uudenlaista kasvua ja markkinoita vähähiilille teknologioille ja ratkaisuille.

Kansallisella ilmasto- ja energiapolitiikalla on tavoitteena muun muassa eheyttää yhdyskuntarakennetta, vähentää rakennuksista ja asumisesta aiheutuvaa energian käyttöä ja päästöjä sekä lisätä uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä. Kaupunkiseutujen rakenteen eheyttämistä edistetään yhteen sovitamalla maankäyttöä, asumista, palveluja ja liikennettä huomioiden samalla elinympäristön laatu, sosiaaliset vaikutukset ja kustannustehokkuus.

Toteutetaan toimenpidekokonaisuus, jolla tuetaan hiilijalanjäljen pienentämistä asumisessa ja parannetaan olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuutta. Jatketaan vähähiilisen rakentamisen tiekartan toimeenpanoa ja kehitetään rakennuksen elinkaaren aikaiseen hiilijalanjälkeen perustuvaa säädösohjausta.

Luonnon monimuotoisuuden, vesien- ja merensuojelun, luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja luonnon virkistyskäyttämömahdollisuuksien sekä maisemanhoidon huomioonottamista päätöksenteossa edistetään laaja-alaisella yhteistyöllä niin kansallisesti, EU:n tasolla kuin globaalistikin.

Pinta- ja pohjavesien sekä Itämeren hyvän tilan saavuttaminen edellyttää erityisesti ravinteiden ja haitallisten aineiden kuormituksen vähentämistä, näistä aiheutuvien riskien hallintaa sekä vesi- ja meriluonnon monimuotoisuuden suojelua. Vesien suojelun tehostamisohjelmalla vahvistetaan vuoden 2021 loppuun ulottuvien vesien ja merenhoidon suunnitelmien toimeenpanoa laajentamalla vaikuttavimpien toimien käyttöönottoa mm. maa- ja metsätaloudessa sekä kaupunkien vesihuollossa. Ravinteiden kierrätyksen ratkaisuja kehitetään vesien rehevöitymisen vähentämiseksi ja ravinneomavaraisuuden lisäämiseksi. Ympäristökuormituksen ja vaarallisten aineiden kulkeutumisen vähentäminen edellyttävät valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä.

Luonnon monimuotoisuuden kato pysäytetään ja suotuisa tila turvataan vuoteen 2030 mennessä toteuttamalla Helmi-elinympäristöohjelma sekä tehostamalla muita toimia uhanalaisten lajien ja luontotyyppien suojelemiseksi. Uudistetaan luonnonsuojelulainsäädäntö toimien vaikuttavuuden lisäämiseksi ja pilotoidaan ekologisen kompensaation mahdollisuuksia. Lisäksi pannaan toimeen ilmastoviisaita suojeluratkaisuja osana uutta luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategiaa ja toimintaohjelmaa 2021—2030. Vähennetään luonnon monimuotoisuuden kohdistuvia paineita ja edistetään luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä monimuotoisuuden huomioon ottavaa biotaloutta.

Valmistellaan maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön kokonaisuudistusta vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin, joita ovat muun muassa ilmasto- ja energiakysymykset, aluerakenteen erilaistuminen ja väestömuutokset, kaupunkiseutujen kasvu ja kaupungistuminen ja liikkumisen murros sekä digitalisaatio. Digitalisaation avulla maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksessa parannetaan alueidenkäytön suunnitteluun ja rakentamiseen liittyvien tietojen saatavuutta ja suunnittelun ymmärrettävyyttä sekä edistetään osallistumista ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Keskeisenä keinona on rakennetun ympäristön tietojen kokoaminen yhteen kansallisesti yhteentoimivien palvelualustojen ja tietorakenteiden avulla.

Suurissa kasvukeskuksissa, erityisesti pääkaupunkiseudulla, asuntojen riittämätön tarjonta nostaa vuokra- ja hintatason korkeaksi. Keskusten asuntojen kysyntä kasvaa edelleen nopeasti myös jatkossa työpaikkojen keskittyessä voimakkaasti näille seuduille. Kohtuullisilla asumiskustannuksilla on keskeinen merkitys elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä alueiden ja kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Jatketaan valtion ja suurten kaupunkiseutujen kumppanuutta kaupunkikehityksessä maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksin ja vahvistetaan niiden sitovuutta. MAL-sopimusmenettely laajennetaan Jyväskylän, Kuopion ja Lahden seuduille. Rakennetaan hiilineutraaleja kaupunkiseutuja, lisätään asuntotuotantoa ja kasvatetaan kestävien liikkumismuotojen kulkutapaosuutta.

Hankkeiden ympäristöä koskevien arviointi- ja lupamenettelyjen sujuvaa etenemistä edesautetaan uudistetun ympäristönsuojelun lainsäädännön toimeenpanolla. Samalla turvataan ympäristönsuojelun korkea taso sekä kansalaisten osallistumismahdollisuudet ympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Ympäristönsuojelulain osalta laaditaan arvio lukuisten peräkkäisten uudistusten toimivuudesta ja vaikuttavuudesta. Lisäksi valmistellaan ympäristöriskien torjuntaan ja ympäristövahinkojen korvaamiseen tarvittavaa ympäristövastuiden toissijaista rahoitusjärjestelmää. Toteutetaan kansallista ilmansuojeluohjelmaa 2030.

Kiertotaloudesta rakennetaan Suomen talouden perustaa. Toteutetaan vuonna 2020 valmistuvan valtakunnallisen kiertotalouden edistämishojelman ympäristöhallinnon alan toimia, päivitettyä valtakunnallista jätesuunnitelmaa ja kansallista muovitiekarttaa. Kiertotalouden edistymistä seurataan aktiivisesti ja kehitetään edelleen jäte- ja tuotetietojärjestelmiä. Materiaalitorin käyttöä laajennetaan. Valmistellaan ja pannaan toimeen kiertotaloutta tukevaa EU-tason ja kansallista jäte- ja tuotelainsäädäntöä, koskien jo vireillä olevia lainsäädäntöhankkeita ja komission kiertotalouden toimintaohjelman aloitteita. Jatketaan työtä nykyistä kestävämpien julkisten hankintojen puolesta ja otetaan käyttöön uusia vapaaehtoisia green deal -sopimuksia.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Asunnottomuustilastoinnin ja asunnottomuuteen liittyvien tietojärjestelmien kehittämisen avulla pystytään lisäämään sekä naisten että miesten erityistarpeiden huomioimista. Naisten asunnottomuuden vähentämistä ja asumispolkuja turvataan useiden toimijoiden yhteistyöllä.

Ilmastosuunnitelman sukupuolivaikutusten toimeenpanossa otetaan huomioon erityisesti kaupunkien liikennesuunnittelu ja kulutuksen ohjaukseen liittyvät asiat, lämmityksen tai muiden teknisten keinojen, joukkoliikenteen edistäminen, turvallisuus tai turvattomuus sekä naisten ja miesten ruokatottumusten erojen analysointi, joka vaikuttaa hiilijalanjälkeen.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla sukupuolten tasa-arvoa edistetään toimialalla säädös- ja informaatio-ohjauksen keinoin muun muassa rakennettua ympäristöä koskevassa ohjauksessa ja päätöksenteossa. Talousarvion määrärahoilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Hallinnonalan omassa toiminnassa ja johtamisessa korostetaan toimintatapoja, jotka tukevat yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Kestävä kehitys

Globaali kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 luo raamit ja tavoitteet myös ympäristöministeriön toiminnalle. 17 globaalista kestävä kehityksen tavoitteesta (Sustainable Development Goal; SDG) ainakin yhdeksässä on vahva ympäristöpainotus, ja ympäristöministeriön rooli tavoitteiden toimeenpanossa on keskeinen. Ympäristöministeriö edistää ilmastonmuutoksen hillintää, kiertotaloutta, luonnon monimuotoisuuden suojelua sekä kestävä kaupunkikehitystä ja puurakentamista.

Ympäristöministeriö edistää ilmastonmuutoksen hillintää, kiertotaloutta, luonnon monimuotoisuuden suojelua sekä kestävä kaupunkikehitystä ja puurakentamista.

Vuoteen 2030 ulottuvan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman mukaisia toimia toimeenpannaan.

Ravinteiden kierrätysohjelmalla sekä vesiensuojelun tehostamisohjelmalla toteutetaan osaltaan ilmastonmuutoksen hillintää, siihen sopeutumista sekä kestävä kiertotaloutta ja kaupunkikehitystä.

Ympäristöministeriö valmistelee ehdotuksen kiertotalouden ohjelmaksi yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa vuoden 2020 aikana. Ohjelmassa asetetaan tavoitteet ja mittarit, määritellään tarvittavat toimet ja varataan resurssit kiertotalouden edistämiseksi. Tavoitteena on muutos, jolla kiertotaloudesta luodaan talouden uusi perusta.

Ympäristöministeriö pyrkii pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden katoa mm. elinympäristöjen tilan parantamiseen tähtäävän Helmi-ohjelman toimenpiteillä, muilla uhanalaisten luontotyyppeiden ja lajien suojelutoimilla, METSO-ohjelmalla sekä luonnonsuojelulakia uudistamalla.

Vähähiilisen rakentamisen tiekartan tavoitteena on kytkeä rakennusten hiilijalanjälki rakentamisen säädösohjaukseen vuoteen 2025 mennessä. Asuinrakennusten energiatehokkuuden parantamista tuetaan avustusjärjestelmällä, samoin pientalojen luopumista öljylämmityksestä. Puurakentamista edistetään toimenpideohjelman mukaisesti noin 2 milj. eurolla vuonna 2021. Ympäristöministeriö edistää myös kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa ja parantaa eri väestöryhmien asunto-oloja.

Ympäristöministeriö asettaa seuraavat kolme tavoitetta toimialan yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle:

1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

- Itämeren ja vesien hyvä tila on saavutettu
- Luonnon monimuotoisuuden kato on pysäytetty ja suotuisa tila on turvattu

- Elinympäristön kehitys parantaa ihmisten hyvinvointia
- Ympäristöriskit on tunnistettu ja ne hallitaan.

2. Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

- Suomi on vähentänyt kasvihuonekaasupäästöjään merkittävästi
- Luonnonvaroja käytetään säästeliäästi ja kestävästi
- Kiertotalous uudistaa yhteiskuntaa
- Rakennusten elinkaari on vähähiilinen ja materiaalitehokas.

3. Kestävä kaupunkikehitys

- Kaupunkiseudut lisäävät alueiden kestävää kasvua
- Lähiympäristöt ovat sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä
- Asuntoja on eri väestöryhmien tarpeisiin kysyntää vastaavasti
- Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa ja vuorovaikutteista.

Ympäristöministeriö valmistelee kansainvälisen yhteistyön linjauksia 2020—2023, jotka toteuttavat ympäristöministeriön strategisia vaikuttavuustavoitteita. Tavoitteena on, että ympäristöministeriö on aktiivinen ja vahva vaikuttaja priorisoiduissa ympäristön- ja luonnonsuojelun sekä rakennetun ympäristön kysymyksissä. Linjaukset tukevat pääministeri Marinin hallitusohjelman tavoitetta Suomesta, joka on kokoaan suurempi maailmalla kunnianhimoisten ympäristö- ja ilmastotoimien edistäjänä.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
35.10.61	<i>Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen</i> (siirtomääräraha 3 v) — sopimusvaltuus		3,5
35.10.63	<i>Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot</i> (siirtomääräraha 3 v) — myöntämisvaltuus	10	10

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2019—2021

		v. 2019 tilinpäätös 1000 €	v. 2020 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2021 esitys 1000 €	Muutos 2020—2021 1000 €	%
01.	Ympäristöhallinnon toimintamenot	58 013	70 211	73 692	3 481	5
01.	Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	26 128	35 172	35 480	308	1

	v. 2019 tilinpäätös 1000 €	v. 2020 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2021 esitys 1000 €	Muutos 2020—2021 1000 €	%
04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 024	23 374	26 647	3 273	14
29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	6 931	9 435	9 435	—	0
65. Avustukset järjestöille ja ympäristöhoitoon (siirtomääräraha 3 v)	1 930	2 230	2 130	-100	-4
10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu	124 090	186 181	192 751	6 570	4
20. Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 3 v)	18 200	4 400	1 900	-2 500	-57
21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)	2 690	30 340	31 340	1 000	3
22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)	18 175	20 635	24 435	3 800	18
52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	36 347	61 322	61 142	-180	0
60. Siirto Öljysojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)	3 000	—	4 000	4 000	0
61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	16 022	18 792	18 542	-250	-1
63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)	26 830	48 630	49 630	1 000	2
(65.) Öljyjätämaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)	1 000	—	—	—	0
66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	1 826	2 062	1 762	-300	-15
20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen	23 656	29 413	73 773	44 360	151
01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 806	5 713	6 348	635	11
04. Rakennetun ympäristön digitaalisen rekisterin ja alustan luominen (siirtomääräraha 3 v)	—	7 300	7 300	—	0
(30.) Vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäiseminen (siirtomääräraha 2 v)	1 000	1 000	1 000	—	0

	v. 2019 tilinpäätös 1000 €	v. 2020 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2021 esitys 1000 €	Muutos 2020—2021 1000 €	%
32. Avustukset asunnottomuuden poistamiseksi ja asunnottomuuden tilastoinnin kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	3 300	3 300	—	0
34. Avustukset kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	14 895	14 895	0
(37.) Avustukset tuulivoimakaavoitukseen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0
52. Avustukset asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)	1 500	5 500	5 500	—	0
55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)	15 500	4 900	6 250	1 350	28
56. Avustukset asuinrakennusten öljylämmityksestä luopumiseksi (siirtomääräraha 3 v)	—	—	27 480	27 480	0
60. Siirto Valtion asuntorahastoon	0	0	—	—	0
64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)	850	1 700	1 700	—	0
Yhteensä	205 759	285 805	340 216	54 411	19
Henkilöstön kokonaismäärä	891	892	909		

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

Selvitysosa: Ympäristöhallinto rakentaa kestävästä elinympäristöstä ja tukee vihreää kasvua sekä puhtaita ratkaisuja. Tavoitteena on parempi ympäristö tuleville sukupolville. Ympäristöstä, ympäristön tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä tuotetaan tietoa, arvioidaan vaihtoehtoisia kehityssuuntia ja kehitetään ratkaisuja kestävästä kehityksestä ja kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Toimintaa ja voimavaroja suunnataan strategisten linjausten mukaisesti. Säästöjen ja toimenpiteiden vaikutusten arviointia kehitetään sekä lupa- ja viranomaismenettelyjä tehostetaan.

Ympäristöhallinnon henkilöstövoimavaroja johdetaan ja osaamista kehitetään suunnitelmallisesti tavoitteena säilyttää ympäristöhallinnon palvelukyky ja turvata henkilöstön motivaatio.

Ympäristöministeriö osallistuu valtion aluehallinnon strategiseen ohjaukseen yhteistyössä sitä ohjaavien muiden ministeriöiden kanssa sekä huolehtii virastojen ympäristötehtävien toiminnallisesta ohjauksesta.

Aluehallintovirastojen ympäristölupatehtävien tulostavoitteet ja toimintamenot on budjetoitu valtiovarainministeriön pääluokkaan momentille 28.40.01.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan momentille 32.01.02. Ympäristöministeriö asettaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille seuraavat alustavat tulostavoitteet tukemaan pääluokkaperusteluissa esitettyjä toimialan vaikuttavuustavoitteita:

Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

— Toteutetaan vuoden 2021 loppuun ulottuvia vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmiä ja vesiensuojelun tehostamisohjelmaa. Jatketaan vuoteen 2027 ulottuvien vesienhoitosuunnitelmien tarkistamistyötä ja osallistutaan merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelman päivittämiseen.

— Lisätään tietoa pohjavesiin kohdistuvista riskeistä ja toteutetaan pohjavesialueiden määritystä ja luokittelua

— Edistetään valtakunnallisen pilaantuneiden maa-alueiden riskienhallintastrategian tavoitteiden toteutumista ja kunnostamisosaamista

— Ympäristöllisissä luvista toimitaan käsittelyä tehostavasti, valvontaa tehdään riskiperusteisesti, lupa- ja valvontamenettelyjä sähköistetään sekä toissijaisten ympäristövastuujärjestelmien kehittämistä jatketaan

— Alueidenkäytön ja rakentamisen edistämiseksi otetaan huomioon elinympäristön turvallisuus, terveellisyys ja viihtyisyys sekä kulttuuriympäristön arvot ja viherrakenne

— Toteutetaan kulttuuriympäristöstrategiaa ja edistetään kulttuuriympäristön hyvää hoitoa

— Edistetään valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevan valtioneuvoston päätöksen toimeenpanoa ja tavoitteiden huomioonottamista kuntien kaavoituksessa

— Vaikutetaan luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttämiseen erityisesti luontotyyppien ja uhanalaisten lajien suojelun monipuolisella keinovalikoimalla, edistämällä Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaa (METSU) sekä toteuttamalla Helmi-elinympäristöohjelmaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa soiden suojelemiseksi ja ennallistamiseksi, lintuvesien ja perinnebiotooppien kunnostamiseksi sekä metsä-, vesi- ja rantaluonnon hoitamiseksi.

— Yhdenmukaistetaan ja tehostetaan toimintatapoja Natura 2000 -verkoston suojelun toimeenpanossa ja alueita heikentävien toimien ennalta ehkäisemisessä; viimeistellään Natura-alueiden tilan arvioinnit.

Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

— Toteutetaan uuden ilmastolain tavoitteita ja pannaan toimeen uudistettua keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa.

— Edistetään irtautumista fossiilisesta energiasta ja tuetaan vähähiilisiä ratkaisuja alueellisesti ja kunnissa verkostoitumalla ja hyödyntämällä eri rahoituslähteitä

— Tehostetaan jätealan lainsäädännön toimeenpanoa ja varaudutaan EU:n jätessäädöspaketin toimeenpanon ja kertakäyttömuoveja koskevan direktiivin myötä tuleviin muutoksiin

— Edistetään kiertotaloutta ja kestäviä julkisia hankintoja

— Edistetään luonnonvarojen kestävästä käyttöä

- Tuulivoimarakentamista ohjataan ympäristön, kansalaisten ja kokonaistaloudellisuuden kannalta optimaalisille paikoille
- Toteutetaan ympäristöhallinnon ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimintaohjelmaa.

Kestävä kaupunkikehitys

- Kaupunkiseutujen vaikutuksiltaan merkittävien yleis- ja asemakaavojen laatimista tuetaan yhdyskuntarakenteen eheyttämiseksi, liikennetarpeen vähentämiseksi sekä palvelurakenteen kehittämiseksi.
- Parannetaan kaupunkiseutukokonaisuuksien suunnittelun edellytyksiä ja kehitetään yhteistyössä kuntien kanssa maaseuturakentamisen käytäntöjä alueiden erilaisuus huomioon ottaen.
- Edistetään maankäytön suunnittelun ja rakentamisen digitalisaatiota.

Tunnuslukuja

Indikaattori	2018 toteutuma	2019 toteutuma	2020 tavoite	2021 tavoite
METSO-alueiden suojelu, ha	4 294	4 696	4 500	4 500
Ympäristönsuojelun valvontatarkastukset, kpl	2 504	2 332	2 400	2 400
Valtion jätehuoltotyönä toteutetut pilaantuneiden alueiden tutkimukset, kpl	51	50	50	50
Valtion jätehuoltotyönä toteutetut pilaantuneiden alueiden kunnostukset, kpl	3	4	10	10
Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne kaupunkiseuduilla (vähintään 20 as/ha alueella asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä), %	64,2	—	64,2	64,2

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 35 480 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös korvauksiin, joita suoritetaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavista EU-asetuksiin ja EU-direktiiveihin perustuvista markkinavalvontatehtävistä:

- 1) sähkö- ja elektroniikkalaitteissa, pakkauksissa sekä paristoissa ja akuissa käytettävien vaarallisten aineiden käytön rajoittaminen ja pakkausten perusvaatimukset, raskasmetallipitoisuudet ja merkinnät
- 2) eräitä muovituotteita koskevat markkinointikiellot ja merkintävaatimukset
- 3) erityistä huolta aiheuttavia aineita sisältäviä esineitä koskevan tietojen toimitusvelvollisuuden valvonta sekä siihen liittyvä neuvonta ja tiedotus ja Euroopan kemikaaliviraston kanssa tehtävä viranomaisyhteistyö
- 4) elohopeaa koskevan Euroopan unionin asetuksen (EU) 2017/852 edellyttämä lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden tuotantoa ja markkinoille saattamista koskevien kieltojen ja rajoitusten valvonta

5) otsonikerrosta heikentäviä aineita sekä fluorattuja kasviuonekaasuja koskevien Euroopan unionin asetusten (EY) N:o 1005/2009 ja (EU) N:o 517/2014 edellyttämä laitteiden huoltajien pätevyyden toteaminen, rekisteröiminen ja valvonta

6) rakennustuotteet

7) rakennustuotteiden ekosuunnittelu ja energiamerkintä.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää korvauksiin Ympäristömerkintä Suomi Oy:lle Euroopan unionin ympäristömerkin myöntämijärjestelmän mukaisten tehtävien hoidosta, Tukesille korvauksiin CE-merkitsemättömien tuotteiden markkinavalvonnasta sekä valtionavustusten maksamiseen yliopistoille, korkeakouluille ja muille vastaaville tutkimustoimintaa harjoittaville yhteisöille ympäristöministeriön strategian tavoitteita tukevaan tutkimustoimintaan sekä sidosryhmille ympäristöministeriön strategian tavoitteita tukevaan viestintään ja matka-avustuksiin.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää myös Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelmaan liittyviin kuluihin.

Selvitysosa: Ympäristöministeriö asettaa toiminnalleen vuodelle 2021 seuraavat alustavat tulostavoitteet, jotka tukevat pääluokan perusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

Vaikuttavuustavoite	Toiminnallinen tulostavoite
1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto	<ul style="list-style-type: none"> — Edistetään vesien- ja merenhoidon yhtenäistä toimeenpanoa, vahvistetaan toimien toteuttamista vesiensuojelun tehostamisohjelmalla ja uudistetaan vesiin liittyvää tiedonhallintaa. Edistetään meriympäristön hyvän tilan saavuttamista merialuesuunnittelun keinoin. — Kehitetään metsien suojelua, toteutetaan Helmi-elinympäristöohjelman tavoitteita ja valmistellaan valtioneuvostolle vahvistettavaksi esitys Helmi-toimintaohjelmaksi 2021—2030. — Valmistellaan HE luonnonsuojelulain uudistamiseksi ja kehitetään ekologista kompensatiota — Käynnistetään uusi kansallinen biodiversiteettistrategia ja toimintaohjelma 2021—2030 — Edistetään eri sektoreiden lainsäädännön ympäristömenettelyjen sujuvaa käsittelyä, sähköistetään lupa- ja valvontamenettelyjä ja kehitetään toissijaisia ympäristövastuujärjestelmiä — Toimeenpannaan kansallista ilmansuojeluohjelmaa 2030 sekä edistetään terveydelle haitallisten pienhiukkaspäästöjen ja mustahiilen vähentämistä — Vahvistetaan kulttuuriympäristöjen ja -maaisemien merkitystä laaja-alaisesti koko yhteiskunnassa

Vaikuttavuustavoite	Toiminnallinen tulostavoite
2. Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta	<ul style="list-style-type: none"> — Valmistellaan maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön kokonaisuudistusta vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin — Valmistellaan kokonaisvaltaista rakennetun ympäristön digitaalista tiedon hallintaa, joka säästää toimijoiden resursseja, lisää tuottavuutta ja luo kehitysmahdollisuuksia toimialalle — Annetaan HE ilmastolain muuttamisesta sekä uudistetaan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma ja ilmasto- ja energiastrategia vastaamaan hiilineutraalius vuonna 2035 -tavoitetta. Vauhditetaan kuntien ja alueiden ilmastotyötä. — Varmistetaan ympäristö- ja ilmastonäkökohtien huomioon ottaminen maatalous-, metsä- ja energiasektorilla sekä muussa biotaloudessa — Toimeenpannaan ravinteiden kierrätysohjelmaa ja osallistutaan Itämeren alueen ravinteiden kierrätysstrategian laatimiseen — Toimeenpannaan tarkistettua valtakunnallista jätesuunnitelmaa ja muovitiekarttaa sekä kehitetään lainsäädäntöä — Toimeenpannaan valtakunnallista kiertotalouden edistämishjelmaa — Edistetään kestäviä julkisia hankintoja sekä vapaaehtoisten ns. green deal -sopimusten käyttöönottoa — Edistetään rakennuskannan energiatehokkuutta, rakentamisen laatua, rakennusten kosteusturvallisuutta ja hyvää sisäilmastoa — Edistetään uusiutuvan energian hyödyntämistä, puurakentamista ja rakennetun ympäristön vähähiilisyttä — Valmistellaan toimia rakentamisen ympäristökuormituksen vähentämiseksi sekä materiaali- ja resurssitehokkuuden parantamiseksi
3. Kestävä kaupunkikehitys	<ul style="list-style-type: none"> — Parannetaan kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen toimivuutta sekä ympäristöllistä, sosiaalista ja taloudellista kestävyttä kumppanuuslähtöisesti — Edistetään asuntomarkkinoiden toimivuutta ja monimuotoisten asuinalueiden kehittymistä — Vahvistetaan ihmisten hyvinvointia turvaamalla ja kehittämällä asumisolojen ja lähiympäristön laatua — Vahvistetaan luonnon terveys- ja hyvinvointivaikutuksia edistämällä luonnon virkistyskäyttöä ja kestävää luontomatkailua sekä parantamalla viherympäristöjen laatua

Vaikuttavuustavoite	Toiminnallinen tulostavoite
	— Edistetään kaupungin ja maaseudun kestävää vuorovaikutusta aluerakenteen eriytymisen haittojen torjumiseksi vahvistamalla kestävää monipaikkaisuutta

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	27 127	35 172	36 280
Bruttotulot	761	800	800
Nettomenot	26 366	34 372	35 480
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	15 520		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	12 568		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskunnan lisäys: retkeily- ja virkistysstrategia	-200
Eriytyistä huolta aiheuttavia aineita sisältäviä esineitä koskeva tietojen toimitusvelvollisuus	120
Eräiden muovituotteiden markkinakieltojen ja merkintöjen valvonta	120
Ikääntyneiden asumisen toimintaohjelma (siirto momentille 35.20.55)	-350
Jätetietojärjestelmän ylläpitorahoitus (HO 2019)	100
Sähköisen markkinapaikan ylläpito	-15
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-131
Palkkausten tarkistukset	664
Yhteensä	308

2021 talousarvio	35 480 000
2020 IV lisätalousarvio	465 000
2020 talousarvio	35 172 000
2019 tilinpäätös	26 128 000

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 26 647 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen, Suomen Akatemian rahoittamien yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksiin sisältyvien siirtomenojen maksamiseen sekä virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitettujen hankkeiden toteuttamiseksi

siirtomenojen maksamiseen kehitysyhteistyön kohdemaille edellyttäen, että vastaava meno veloitetaan momentin 24.30.66 määrärahasta.

Selvitysosa: Suomen ympäristökeskus (SYKE) kehittää uutta tietoa ja uusia ratkaisumalleja kestäväen kehityksen edistämiseksi valtioneuvoston, muun julkisen hallinnon ja elinkeinoelämän käyttöön. Ratkaisujen pohjaksi SYKE tuottaa tietoa ympäristöstä, sen tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä sekä arvioi vaihtoehtoisia kehityssuuntia. SYKE huolehtii myös useista EU-lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten edellyttämistä raportoinneista sekä hoitaa eräitä ympäristövalvonnan ja muita viranomaistehtäviä. Vuodesta 2021 alkaen jätetietojen raportointivelvoitteet lisääntyvät uudistuneen EU-lainsäädännön toimeenpanon myötä.

SYKE hoitaa myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviä. SYKE:n toimintamenoista näihin tehtäviin kohdennetaan noin 1 500 000 euroa. SYKE:n toimintamenoäärärahaa arvioidaan käytettävän näihin tehtäviin noin 20 henkilötyövuoden ja erillisrahoitusta noin 16 henkilötyövuoden kustannusten kattamiseen. Muutokset tarkennetaan yhteisen suunnittelun kautta.

SYKE keskittyy kansallisesti Agenda 2030:n toimeenpanossa erityisesti Hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi -tavoitteen edistämiseen.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vaikuttavuustavoitteet ovat:

1) Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

Luonnon monimuotoisuus vahvistuu ja elinympäristöt parantavat ihmisten hyvinvointia ja terveyttä. Itämeren sekä vesistöjen ja pohjavesien tila paranee. Vesivarojen käytössä ennakoidaan luonnonolosuhteiden muutokset. Kansainvälinen vesiyhteistyö kasvaa. Ympäristöriskit ennakoidaan ja tunnistetaan.

2) Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

Kansalliset ja kansainväliset toimet tukevat hiilineutraaliuden saavuttamista sekä ilmastonmuutoksen sopeutumista. Kierto- ja biotalous vahvistuvat kestäväällä tavalla edistäen vesi- ja muiden luonnonvarojen käytön kestävyttä, vähentämällä jätteiden määrää, uudistaen samalla liiketoimintaa ja parantaen kilpailukykyä.

3) Kestävä kaupunkikehitys

Kaupunkiseuduilla ja alueilla tehtävät toimet tukevat ilmastonmuutoksen hillintää, luonnonvarojen käytön kestävyttä sekä vahvistavat luonnon kirjoa. Asuinympäristöjen sosiaalinen ja ekologinen kestävyys vahvistuu. Kaupunkiseutujen ja maaseutualueiden kehittyminen tukevat toisiaan.

4) Ympäristötiedon käyttämisen vahvistaminen ja tuottaminen

Ympäristöä koskeva tieto on käyttäjien kannalta merkityksellistä, avointa, luotettavaa ja helposti saavutettavaa. Tiedon tuotanto on ennakoivaa. Uudenlaisia teknologioita hyödyntävät toimintamallit tukevat julkishallinnon uudistuksia ja kestävien liiketoimintamallien vahvistusta myös kansainvälisesti.

5) Paikallisten ja alueellisten kestävien ratkaisujen tuottaminen kokeilujen ja verkostojen avulla

Alueelliset ja paikalliset verkostot tuottavat käytännön ratkaisumalleja vahvistaen yhteiskunnan ekologista, taloudellista ja sosiaalista kestävyttä kansallisesti ja kansainvälisesti. Verkostoja tuotetaan vuorovaikutteisesti kestävyttä edistävien murrosten nopeuttamiseksi.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tuotokset ja laadunhallinta

Ympäristöministeriö asettaa Suomen ympäristökeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat tulostavoitteet:

- SYKE varmistaa tieteellisen toimintansa laadun sekä ylläpitää ammatillisten ja tieteellisten julkaisujen määrän suhteessa työpanokseen vähintään nykyisellä tasolla
- SYKE vahvistaa sähköisten tiedonvälityskanavien käyttöä ympäristöä koskevan tiedon jakamisessa
- SYKE huolehtii sekä julkisoikeudellisen että liiketaloudellisen toimintansa kustannusvastaavuudesta
- SYKE huolehtii palvelukyvystään erityisesti tulosohjaavien ministeriöiden sekä aluehallinnon kannalta tarkasteltuna
- SYKE huolehtii toimintaansa koskevan viestinnän laadusta.

SYKE keskittyy toiminnassaan:

- ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen, erityisesti näihin liittyviin ohjausjärjestelmiin ja -keinoihin sekä toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointiin ja seurantaan
- vesistöjen, pohjavesien ja Itämeren suojelun, hoidon ja kestävä käytön edistämiseen sekä Itämereen ja vesiin kohdistuvien paineiden vaikutuksiin ja tilan seurantaan sekä Itämereen ja vesistöihin liittyvien ohjausjärjestelmien ja -keinojen kehittämiseen
- kiertotalouden ja biotalouden kestävyden arviointiin ja edistämiseen ja materiaalien ja energian käytön tehokkuuden lisäämiseen
- luonnonvarojen käytön kestävyden ja vaikutusten arvioinnin edistämiseen sekä uudentyyppisten riskien tunnistamiseen ja ratkaisujen löytämiseen
- luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen ja turvaamiseen, luonnon kestävä käytön ja ekosysteemien toimintaan perustuvien palveluiden ylläpidon edistämiseen ja ratkaisuihin sekä luonnonvarapalveluihin perustuvan liiketoiminnan edistämiseen
- kestävää kaupungistumista, maankäyttöä, rakennettua ympäristöä ja liikennejärjestelmiä koskevan tiedon tuottamiseen ja jakamiseen sekä käyttötarpeiden yhteensovittamista tukevien ohjauskeinojen arviointiin ja kehittämiseen
- edellä olevilla painopistealueilla SYKE edistää niihin vaikuttavien järjestelmien kestävyysmurrosta systeemisten analyysien ja yhteiskehittämisen avulla.

Taloudellisuus

SYKE:n tuloarvio vuodelle 2021 on 31,7 milj. euroa. Tuotoista 3,5 milj. euroa kertyy maksuperustelaim mukaisen maksullisen toiminnan tuloista, joista vientitoiminnan osuudeksi arvioidaan noin kolmannes.

Yhteistoiminnan kustannusten korvauksia kertynee 8,3 milj. euroa ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja 19,9 milj. euroa. EU:n osuus yhteistoiminnan kustannusten korvauksista ja yhteisrahoitteisesta rahoituksesta on yhteensä n. 7,2 milj. euroa, josta 4 milj. euroa on yhteisrahoitteista.

Tuottavuus

SYKE parantaa tuottavuutta kehittämällä verkostoyhteistyötä kansallisesti ja kansainvälisesti, uudistamalla toimintaprosessejaan ja tietojärjestelmiä sekä laajentamalla sähköisiä verkkopalveluja. Tuottavuutta nostetaan myös tukitoiminnoissa mm. hankintatoimen prosesseja kehittämällä.

Merentutkimuksen kansallista koordinaatiota ja tutkimusinfrastruktuuria edistetään kansallisten tutkimusinfrastruktuurilinjausten mukaisesti ja osallistutaan Euroopan rannikkoekosysteemien tutkimusinfrastruktuurin (JERICO) kehittämiseen, jota esitetään eurooppalaisten tutkimusinfrastruktuureiden strategiafoorumin tiekartalle (ESFRI). Koko ympäristöhallinnon tuottavuutta parannetaan muun muassa kehittämällä ympäristön seuranta- ja tietojärjestelmiä sekä lisäämällä seurantaan perustuvan raportoinnin automatisointia ja tietovarantoihin liittyvää yhteistyötä. Uudet toimintamallit parantavat tuottavuutta myös aluehallinnon vastuulla olevissa tehtävissä.

Tuottavuutta parannetaan myös monipuolistamalla valtion tutkimuslaitosten, yliopistojen ja yritysten kanssa tehtävää tutkimusyhteistyötä sekä kehittämällä yhdessä seurantamenetelmiä ja hyödyntämällä seurannassa uusia yhteistyömalleja sekä lisäämällä edelleen toimitila-, laboratorio- ja tutkimusinfrastruktuuriyhteistyötä.

SYKE:n kokonaishenkilötyövuosien arvioidaan olevan noin 565 vuonna 2021. Toimintamenomomentin suoralla budjettirahoituksella palkatun henkilöstön määrä vastaa 311 henkilötyövuotta. Henkilöstön määrä riippuu ensisijaisesti ulkopuolisen rahoituksen kehittymisestä. Henkilöstövoimavaroja kohdennetaan strategisten tavoitteiden sekä käytettävissä olevan rahoituksen mukaisesti.

Suomen ympäristökeskuksen henkilötyövuodet vuosina 2019—2021

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio
	564	565	565

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	55 838	55 374	58 347
Bruttotulot	35 602	32 000	31 700
Nettomenot	20 236	23 374	26 647
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 094		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 882		

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	13 975	11 800	12 100
— EU:lta saatava rahoitus	4 154	5 000	4 000
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	4 371	3 000	3 800
Tuotot yhteensä	22 500	19 800	19 900
Hankkeiden kokonaiskustannukset	31 066	27 500	27 639
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-8 566	-7 700	-7 739
Omarahoitusosuus, %	28	28	28

Yhteisrahoitteisten hankkeiden kustannusvastaavuus vaihtelee hanketyypeittäin ja määräytyy eri rahoittajatahojen rahoitusehtojen mukaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arandan ylläpidon ulkoistaminen	982
Jätetiedon raportointi	200
Merentutkimusalue Arandan vuosittainen kunnostaminen	240
Ympäristötiedon tiedonhallinnan kokonaisuuden modernisointi sekä tietovarantojen ja tietojärjestelmien kehittäminen	1 250
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-117
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	125
Palkkausten tarkistukset	593
Yhteensä	3 273

2021 talousarvio	26 647 000
2020 IV lisätalousarvio	—
2020 talousarvio	23 374 000
2019 tilinpäätös	23 024 000

29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 9 435 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
-----------------	----------

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2021 talousarvio	9 435 000
2020 talousarvio	9 435 000
2019 tilinpäätös	6 930 925

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 130 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille
- 2) avustuksiin valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille
- 3) saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 12 §:n mukaisesti avustuksiin saariston ympäristönhoitoa edistäviin hankkeisiin
- 4) saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa edistävän toiminnan tukemiseen
- 5) kestävästä kehityksestä, kulttuuriympäristön vaalimisesta sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistävien valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävien projektiluonteisten hankkeiden tukemiseen.

Selvitysosa: Määräraha käytetään yleisavustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille sekä valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille niiden perustoimintaan. Määrärahalla tuetaan myös saariston ympäristönhoitoa sekä saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa. Lisäksi määrärahalla tuetaan kestävästä kehityksestä, kulttuuriympäristön vaalimisesta sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistäviä valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittäviä hankkeita. Harkinnassa huomioidaan avustuksen tarpeellisuus toiminnan laatuun ja laajuuteen sekä yhteisön talouteen ja muihin tukiin nähden.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Järjestöjen avustukset	-100
Yhteensä	-100

2021 talousarvio	2 130 000
2020 talousarvio	2 230 000
2019 tilinpäätös	1 930 000

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Selvitysosa: Lukuun on budjetoitu ympäristön- ja luonnonsuojelua edistävään toimintaan hallinnonalalla ja ympäristötehtäviä aluehallinnossa hoitavissa virastoissa pääosin käytettävät määrärahat.

1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

Tavoitteena on erityisesti parantaa Itämeren, sisävesien ja pohjavesien tilaa, vähentää vesiin kohdistuvia paineita, ravinteiden ja haitallisten aineiden kuormitusta sekä pilaantuneesta maaperästä aiheutuvia ympäristö- ja terveysriskejä.

Itämeren ja vesien suojelua ohjaavat vesien- ja merenhoidon suunnitelmat sekä kansainväliset sitoumukset. Tehostetaan näiden suunnitelmien ja sitoumuksien toimeenpanoa ja kehitetään uusia ja vaikuttavia toimia vesien ja meren hyvän tilan saavuttamiseksi. Vesiensuojelun tehostamisohjelman (Veden vuoro -ohjelma) toteutusta jatketaan. Ohjelmassa vähennetään ravinteiden ja haitallisten aineiden kuormitusta ja niistä aiheutuvia riskejä vesistökunnostuksin, maa- ja metsätalouden toimenpitein, saneeraamalla Itämeren hylkyjä, kehittämällä kaupunkivesien hallintaa sekä vahvistamalla kuormituksen vähentämiseen liittyvää tietoperustaa. Vedenalaisen meriluonnon inventoinneilla tuetaan Itämeren suojelutoimien kohdentamista ja ohjataan luonnonvarojen kestävä käytön suunnittelua. Kehitetään vesien- ja merenhoidon tiedonhallintaa. Jatketaan yhteistyötä Itämeren suojelukomission (HELCOM) toimenpideohjelman ja EU:n Itämeren alueen strategian toimeenpanemiseksi ja osallistutaan Itämeren suojelun toimintaohjelman päivittämisen sekä HELCOM:n ravinteidenkierrätysstrategian laatimistyöhön.

Ympäristölupien ja ympäristöllisten arviointien käsittelyä tehostetaan. Tavoitteena on, että investointihankkeiden ympäristöä koskevat lupa- ja arviointimenettelyt etenevät sujuvasti ympäristönsuojelun korkeasta tasosta tinkimättä.

Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuuden (2017—2019) aikana on selvitetty hyviä ympäristövaikutusten arviointikäytäntöjä arktisilla alueilla. Näitä koskevia suosituksia nostetaan esiin kansallisesti ja kansainvälisesti.

Käynnistetään Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön strategia ja toimintaohjelma 2021—2030 ja valmistellaan alueellisia toimintaohjelmia. Luonnonsuojelualueverkostoa täydennetään jatkamalla yksityisomistuksessa olevien luonnonsuojeluun varattujen alueiden hankintaa ja korvausmenettelyjä etenkin osana Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toteutusta.

Viimeistellään valtioneuvoston vahvistettavaksi päätös Helmi-elinympäristöohjelmaksi 2021—2030. Jatketaan hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti Helmi-ohjelman tavoitteiden toimeenpanoa ennallistamalla metsiä ja soita sekä kunnostamalla ja hoitamalla uhanalaisia luontotyyppisiä kuten perinnebiotoopeja, lehtoja ja lintukosteikkoja. Lisäksi parannetaan luontotiedon laatua ja sen saatavuutta luontotyyppi- ja lajistoinventointien, seurannan sekä tiedonhallinnan kehittämisen avulla. Luontotyyppien ja lajien uusien uhanalaisuusarviointien sekä luonto- ja lintudirektiivien raportointien perusteella kohdennetaan suojelutoimet Suomen luonnon keskeisten uhkien torjumiseksi. Tuloksista viestitään aktiivisesti. Luonnonsuojelulain mukaisten maisemanhoitoalueiden valmistelua ja kansallisten kaupunkipuistojen verkoston kehittämistä jatketaan.

Uhanalaisten lajien suojelun toimintaohjelmaa toteutetaan mm. turvaamalla kiireellisesti suojeltavien lajien esiintymiä. Suomen arvokkaat perinnebiotoopit inventoidaan ja niiden hoitoa tehostetaan.

Pilaantuneiden riskikohteiksi luokiteltavien maa- ja pohjavesialueiden selvityksiä ja puhdistuksia edistetään valtakunnallisen tutkimus- ja kunnostusohjelman mukaisesti. Kiireellisiä isännättömiä kohteita kunnostetaan pilaantuneiden alueiden puhdistamiseen osoitetuilla määrärahoilla ja öljysuojarahaston JASKA-hankkeen kautta. Aloitetaan käytöstä poistettujen tai hylättyjen vakavaa ympäristön pilaantumista tai ympäristölle mahdollista vaaraa aiheuttavien kaivannaisjätteiden jätealueiden (KAJAK) tarkemmat kohdetutkimukset sekä vastuuselvitykset.

Varaudutaan merkittäviin ympäristö- ja kemikaaliturvallisuusriskeihin sekä jatketaan riskejä aiheuttavaan yritystoimintaan liittyvien toissijaisten ympäristövastuujärjestelmien kehittämistä. Kansallisen vaarallisia kemikaaleja koskevan ohjelman ohjelmakausi päättyy 2020. Arvioidaan toimenpiteiden toteutumista ja tarvittaessa laaditaan uusi ohjelma.

Ilman epäpuhtauksista aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja vähennetään. Kansallinen ilmansuojeluohjelma 2030 toimeenpannaan.

2. Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen EU:n vuosien 2030 ja 2050 ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi edellyttävät tehokkaita toimia. Vaikutetaan aktiivisesti Pariisin sopimuksen toimeenpanoon ja muuhun kansainväliseen ilmastoyhteistyöhön. Osallistutaan ja vaikutetaan aktiivisesti EU:n ilmasto- ja energialainsäädännön päivittämiseen vastaamaan korotettua 2030 päästövähennystavoitetta ja uutta 2050 hiilineutraaliustavoitetta.

Annetaan HE ilmastolain (609/2015) muuttamisesta, jolla vahvistetaan ilmastolain ohjausvaikutusta. Valmistellaan uusi ilmastolain edellyttämä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma (KAISU), jonka kustannustehokkailta ja vaikuttavilta toimenpiteillä tavoitellaan osaltaan hiilineutraalia Suomea vuonna 2035. Suomen ilmastopolitiikan tavoitteiden toteutumisesta ja toimista raportoidaan eduskunnalle ilmastolain mukaisesti.

Ilmastotoimien kustannustehokkuus sekä EU- ja kansainvälinen vaikuttaminen edellyttävät tuekseen tutkittua tietoa. Tuetaan ilmastopolitiikan suunnittelua ja päätöksentekoa kansallisen ilmastopaneelin avulla.

Kehitetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tapoja edesauttaa vähähiilisiä ja energiatehokkaita ratkaisuja sekä innovaatioita julkisella sektorilla sekä kuluttajavalinnoissa. Vauhditetaan kuntien ja alueiden ilmastotyötä sekä tuetaan samalla niiden toimeliaisuutta ja uusien työpaikkojen luomista.

Edistetään puurakentamista puurakentamisen ohjelman suunnitelman mukaisesti. Ohjelma perustuu energia- ja ilmastostrategian toteuttamiseen. Vuonna 2021 toteutetaan ohjelmaa suunnitellusti mm. tutkimus- ja kehitystyötä liittyen puun käytön erityiskysymyksiin tiivistyvien kaupunkien rakentamisessa ja suurten puurakenteiden käytössä, sekä edistetään alueellisten osaamiskeskittymien muodostumista. Jatketaan yleisöviestintää, jossa herätetään kansalaisten kiinnostusta rakennusmateriaaleihin ja terveelliseen asumiseen ja mm. koulurakentamiseen.

Jatketaan toimia kokonaisvaltaiseen kiertotalouteen siirtymiseksi mm. Kiertotalousohjelman toimia toteuttamalla, lainsäädäntöä ja vapaaehtoisia sopimuksia kehittämällä, hyödyntämällä ja kehittämällä sähköisiä alustoja ja tietojärjestelmiä sekä toteuttamalla kokeiluja. Tavoitteena on luonnonvarojen hyödyntäminen planeetan rajoissa materiaali- ja energiatehokkaasti ja pyrkimys materiaalien suljettuun kiertoon, joka vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, luonnonvarojen kulutusta ja jätettä eikä vaaranna luonnon ekosysteemipalveluja.

Jatketaan ravinteiden kierrätysohjelman (RAKI) toimeenpanoa, jolla tehostetaan biomassojen ja jätevesien ravinteiden talteenottoa ja hyödyntämistä, edistetään haitta-aineita vähentävien menetelmien ja ravinteita kierrättävien yhteistyökokonaisuuksien syntymistä sekä ravinteiden kierrätyksen uudenlaisia ohjauskeinoja fosforivarojen säästämiseksi sekä vesien ja Itämeren hyvän tilan saavuttamiseksi.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien toiminnalliset tavoitteet on asetettu momentin 35.10.52 perusteluissa.

20. Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ympäristövahinkojen ehkäisemisestä, rajoittamisesta ja torjunnan järjestämisestä, näihin toimiin välittömästi liittyvistä tutkimuksista ja selvityksistä sekä avustusten takaisinperinnästä johtuvista oikeudenkäynneistä ja konkurssimenettelyistä aiheutuviin menoihin
- 2) menoihin, jotka aiheutuvat toimivaltaiselle viranomaiselle siitä, että laittomasti tehtyjen kansainvälisten jätesierrojen jätteet palautetaan tai käsitellään asianmukaisesti, eikä kaikkia kustannuksia aina saada heti perityksi aiheuttajalta
- 3) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään menoihin, jotka aiheutuvat valtiolle ympäristövahinkojen ehkäisemisestä, rajoittamisesta ja torjunnan järjestämisestä ympäristön pilaantumisesta tai muusta haitallisesta muuttumisesta johtuvissa vaaratilanteissa. Viranomaisten tarve toimia koskee erityisesti maksukyvyttömyystilanteita ja tilanteita, joissa vastuutaho on tuntematon tai tavoittamattomissa. Viranomaiselle aiheutuvat kustannukset ovat tapauskohtaisia ja vaikeasti ennakoitavia. Kustannusten takaisinperintä laissa määritellyltä vastuutaholta voi asian luonteen vuoksi olla vaikea toteuttaa.

Ympäristönsuojelulain 182 a §:n mukaan valtion valvontaviranomainen voi ryhtyä välttämättömiin toimiin ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi, jos pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta aiheutuu tai uhkaa aiheutua vakavaa vaaraa tai vakavaa haittaa terveydelle tai ympäristölle ja jos tarvittavien toimien suorittaminen ei kuulu pelastuslain nojalla pelastustoimintaan. Toimiin voidaan ryhtyä, jos toimien toteuttamista ei voida varmistaa tavanomaisessa hallintopakkomenettelyssä tai jos toiminnasta vastaavaa tahoa ei saada selville. Säännös tuli voimaan 1.1.2019.

Menot, jotka aiheutuvat laittomien kansainvälisten jätesierrojen palauttamisesta toimivaltaiselle viranomaiselle, peritään takaisin jätteen viejältä ja tuloutetaan momentille 12.35.99. Korvauksia arvioidaan saatavan 150 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Vesien suojelelun tehostamisohjelman toteuttaminen	-2 500
Yhteensä	-2 500
2021 talousarvio	1 900 000
2020 talousarvio	4 400 000
2019 tilinpäätös	18 200 000

21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 31 340 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Helmi-elinympäristöohjelman valmisteluun ja toimeenpanoon sekä yksityisten luonnonsuojelualueiden ja muiden luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden sekä maisema-alueiden inventointiin, merkintään ja hoitoon
- 2) Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO) toimeenpanon edistämiseen
- 3) uhanalaisten eliölajien seurantaan, suojeluun ja hoitoon sekä niihin liittyvien työryhmien toimintaan, rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseen sekä vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten ja EU:n CITES-asetuksen edellyttämän eläinten hoidon järjestämiseen
- 4) luonnonsuojelusuunnitteluun ja maa-aineslain soveltamiseen liittyvään suunnitteluun ja kunnostamiseen
- 5) enintään 107 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin, edellä olevien perustelujen mukaisiin tehtäviin
- 6) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää kohdissa 1)–3) myös avustusten ja muiden tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla tehostetaan METSO-ohjelman toteutusta ja soiden suojelua sekä inventoidaan ja seurataan uhanalaisia ja luonnonsuojelulain suojeltavia luontotyyppejä, perinnebiotoopeja sekä Natura-alueiden harjumetsiä. Tehdään puuttuvat Natura-alueiden tilan arvioinnit ja tarvittavia suunnitelmia. Toteutetaan luonnonsuojelun kehittämiseksi tarvittavat selvitykset. Toimeenpannaan lajiensuojelun toimintaohjelmaa ja käynnistetään pölyttäjäseuranta.

Määrärahaa käytetään pääosin Helmi-elinympäristöohjelman valmisteluun ja toimeenpanoon. Ohjelmalla suojellaan, kunnostetaan ja hoidetaan etenkin soiden, lintukosteikkojen, perinnebiotooppien, pienvesien, metsäisten elinympäristöjen ja muiden uhanalaisten elinympäristöjen heikentyneitä kohteita ja parannetaan uhanalaisten luontotyyppien ja lajien suojelutasoa. Ohjelman puitteissa parannetaan myös luonnonsuojelua edistävän luontotiedon laatua, kattavuutta ja saatavuutta.

Maatalouden ympäristökorvausten kohdentamisen tueksi viedään päätökseen valtakunnallinen perinnebiotooppien inventointi koko maassa vuoden 2021 loppuun mennessä. Luonnonsuojelulain mukaisten maisemanhoitoalueiden valmistelua edistetään. Toteutetaan maa-ainesten kestävään käyttöön ja maa-ainesten ottoalueiden kunnostukseen liittyviä hankkeita.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Luonnonsuojelun rahoitus (HO 2019)	1 000
Yhteensä	1 000

2021 talousarvio	31 340 000
2020 IV lisätalousarvio	2 000 000
2020 talousarvio	30 340 000
2019 tilinpäätös	2 690 000

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 24 435 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Itämeren ja vesiensuojelun sekä niitä ohjaavien vesien- ja merenhoidon suunnitelmien ja toimeenpanon edistämiseen sekä ympäristön tilan ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseen
- 2) vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön edistämiseen
- 3) ravinteiden kierrätyksen edistämiseen vesien rehevöitymisen vähentämiseksi
- 4) maaperänsuojeluun ja ympäristön kunnostustoimintaan liittyvän tutkimus-, riskinarviointi- ja -hallintatoiminnan kehittämiseen sekä seurantaan
- 5) ympäristötehtävien näytteenoton, laboratoriopalvelujen, tiedonhallinnan ja muiden palvelujen hankintaan
- 6) ympäristötiedon tuottamiseen
- 7) ympäristötehtäviin liittyviin yhteisiin kehittämishankkeisiin ja koulutuksen järjestämiseen
- 8) päästövähennystavoitteisiin ja kansainvälisiin ilmastoneuvotteluihin liittyviin selvityksiin sekä ilmastopolitiikan kehittämiseen ja toimeenpanoon
- 9) ilmastonmuutoksen hillinnän edistämiseen alueidenkäytössä
- 10) bio- ja kiertotaloutta edistäviin kehittämistehtäviin ja hankkeisiin
- 11) kierrätystä edistävän sääntelyn ja ratkaisujen valmisteluun
- 12) enintään 180 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen, josta enintään 22 henkilötyövuotta määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohdan 7) sekä 158 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen muiden kohtien tehtäviin
- 13) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää myös avustusten ja muiden tukien maksamiseen.

Momentille nettoutetaan työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vesiensuojelun tehostamisohjelma	2 500 000
Itämeren ja vesien suojelun edistäminen	5 390 000
Ympäristötehtävien palvelujen hankinta	4 125 000
Ympäristön kunnostamisen ja maaperänsuojelun kehittäminen	2 350 000
Ympäristötehtävien ohjaus ja kehittäminen	1 200 000
Kiertotalouden edistäminen	620 000
Ilmastopaneeli ja ilmastohankkeet	5 910 000
Ympäristötutkimuksen ja ympäristöhallinnon resurssit	2 340 000
Yhteensä	24 435 000

Määrärahasta käytetään 7 890 000 euroa vesien ja Itämeren suojelun edistämiseen, vesiensuojelun tehostamisohjelmaan, vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden kannalta tärkeiden alueiden kartoitukseen (VELMU-ohjelma), pohjavesien ja pienvesien suojelun edistämiseen, pohjavesialueiden määrittämiseen ja luokitteluun sekä ympäristön tilan ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseen. Määrärahaa käytetään myös toimenpiteisiin, joilla tehostetaan ravinteiden kierrätystä ja toimia Itämeren ja vesien suojelemiseksi.

Määrärahasta käytetään ympäristöhallinnon tarvitsemien laboratorio- ja muiden ympäristötehtävien sekä vesien- ja merenhoidon tiedonhallinnan palveluiden hankintaan 4 125 000 euroa.

Määrärahasta käytetään 620 000 euroa kiertotalouden strategiseen edistämishjelmaan ja muuhun kiertotalouden edistämiseen.

Määrärahasta käytetään 1 350 000 euroa maaperänsuojeluun sekä pilaantuneisiin maa- ja pohjavesialueisiin liittyvän tutkimus- ja kunnostamistoiminnan ja seurannan kehittämiseen. Määrärahasta 1 000 000 euroa käytetään vanhojen kaivannaisjätealueiden kohdetutkimuksiin ja riskinarviointiin (KAJAK-ohjelma).

Määrärahaa käytetään myös kansainvälisten ilmastoneuvottelujen ja päästövähennysten sekä ilmastopolitiikan kehittämisen edellyttämiin selvityksiin, uuden keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman valmisteluun ja toimeenpanoon, kuntien ja alueiden ilmastotyön vauhdittamiseen sekä ilmastopaneelin toimintaan. Kuntien ja alueiden ilmastotyön vauhdittamiseen kohdennetaan 5 000 000 euroa.

Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös ympäristötehtävien ohjauksen ja hoidon vahvistamiseen sekä ympäristöhallinnon yhteisiin kehittämishankkeisiin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskunnan lisäys: pilaantuneiden maiden kunnostus	-400
Kiertotalouden edistämishjelman toteuttaminen (HO 2019)	200
Kuntien ja alueiden ilmastotyön vauhdittaminen	4 000

Pilaantuneiden alueiden kunnostus: Vanhat kaivosalueet ja öljypilaantuneet alueet	1 000
Ravinteiden kierrätys -hanke (HO 2019 kertaluonteinen)	-1 500
Vesiensojelijun tehostamisohjelman toteuttaminen	-500
Ympäristötutkimuksen ja ympäristöhallinnon resurssit (HO 2019)	1 000
Yhteensä	3 800

2021 talousarvio	24 435 000
2020 IV lisätalousarvio	3 700 000
2020 talousarvio	20 635 000
2019 tilinpäätös	18 175 000

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 61 142 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön ohjauksessa toteutettavaan Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin seuraavasti:

- 1) Metsähallituksen hallinnassa olevien kansallispuistojen, muiden luonnonsuojelualueiden ja -kohteiden, erämaa-alueiden sekä julkisten hallintotehtävien hallinnassa olevien kulttuurikohteiden käytön, hoidon, ennallistamisen, seurannan ja opastustoiminnan menoihin sekä yksityisten suojelualueiden hoitomenoihin
- 2) luonnonsuojelualueilla ja -kohteilla niiden suojelutarkoitusta palvelevaan rakentamiseen sekä olemassa olevien rakennusten, rakennelmien, teiden ja tieosuuksien perusparantamis-, korjaus-, kunnossapito- ja purkumenojen maksamiseen samoin kuin luonnonsuojelualueilla sijaitsevien tai niitä varten tarvittavien rakennusten ostamiseen
- 3) sellaisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimiseen, joiden taloudellinen käyttöaika on yli kolme vuotta
- 4) tietojärjestelmien, mukaan lukien luonnonsuojeluhallinnolle yhteisten ULJAS-paikkatietojärjestelmien, kehittämiseen ja ylläpitoon.

Lisäksi Metsähallitus saa käyttää näihin julkisiin hallintotehtäviin Metsähallitukselle kertyvät sellaiset julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat ympäristöministeriön toimialaan.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Toiminnan vaikuttavuustavoitteet ympäristöministeriön toimialan osalta ovat:

- Lajien ja luontotyyppejen suojelutaso paranee ajantasaisen tiedon mukaan priorisoiduilla toimenpiteillä
- Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston luontoarvojen tila paranee
- Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden arvo säilyy

— Luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä.

Selvitysosa: Ympäristöministeriö asettaa Metsähallituksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Määrälliset tavoitteet

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 tavoite
Helmi-ohjelmaan sisältyvä soiden ennallistaminen ja perinnebiotooppien kunnostus, osuus hallituskauden tavoitteesta (yhteensä 14 000 ha), % ¹⁾	—	15	45
Luontotyyppi- ja lajitiedon laatu, osuus tiedosta ajantasaista, % ¹⁾	—	62	65
Natura-alueiden (yhteensä 1 121 kpl) tila-arviointien (NATA) lukumäärä, kpl ¹⁾	—	150	25
Hyvässä ja keskinkertaisessa kunnossa olevat kulttuurihistorialliset arvokohteet %	—	74	80
Kokonaiskäyntimäärät: kansallispuistot ja muut yleisökohteet (kpl)	8 180 000	8 300 000	8 400 000
Kävijöiden rahankäytön aikaansaama paikallistalousvaikutus, milj. euroa	305	314	322
Luontokeskusten ja maastopalveluiden asiakastyytyväisyys (1—5 arvoasteikko)	4,38	4,42	4,43

¹⁾Uusi mittari, joka ei ollut vielä käytössä vuonna 2019

Metsähallitus

— tehostaa toimia lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen pysäyttämiseksi ja toteuttaa erityisesti Helmi-elinympäristöohjelman tavoitteita lisäämällä merkittävästi luonnonhoito- ja ennallistamistoimia sekä luontoinventointeja

— osallistuu merenhoitosuunnitelman seurantaohjelman ja toimenpideohjelman toimeenpanoon sekä parantaa sisävesien monimuotoisuuden suojelua

— edistää luonnonsuojelualueiden säädösvalmistelua, kiinteistönmuodostusta ja rajojen merkintää

— laatii NATA-arviointeja ja hoito- ja käyttösuunnitelmia (HKS) ja hoitaa muita suojelualueiden haltijaviranomaisen tehtäviä sekä varmistaa näiden edellyttämän riittävän ja ajantasaisen tietopohjan

— vastaa luonnonsuojelualueiden, luontotyyppien ja lajiston tietojärjestelmien kehittämisestä ja tietosisältöjen laadun parantamisesta

— priorisoi edelleen kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden ylläpitoa ja hoitoa suojelu- ja käyttöarvojen mukaan

— ylläpitää ja kehittää laadukkaita ja vastuullisesti tuotettuja luonnon virkistys- ja matkailukäytön palveluita huolehtimalla samalla luonnonsuojelualueiden ekologisesta kestävydestä

— vähentää retkeily- ja opastuspalveluiden korjausvelkaa

— viestii luonnon monimuotoisuuden suojelusta ja luonnon kestävästä käytöstä edistäen kansalaisten ympäristötietoisuutta ja luonnon virkistyskäytön hyvinvointivaikutuksia.

Metsähallituksen ympäristöministeriön toimialaan kuuluvista julkisista hallintotehtävistä arvioidaan Metsähallitukselle kertyvän tuloja arviolta 6 300 000 euroa, josta noin 300 000 euroa on tarpeettomien kiinteistöjen myyntituottoja.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskunnan lisäys: Kolin kansallispuisto; pysäköintialue	-150
Eduskunnan lisäys: kulttuurikohteiden korjausvelka	-900
Eduskunnan lisäys: luontokohteiden kunnostus (useita eri kohteita)	-2 350
Kulttuurihistoriallisten arvokohteiden korjausvelan vähentäminen	1 000
Luonnonsuojelun rahoitus (HO 2019)	2 000
Saamelaismuseo ja Ylä-Lapin luontokeskus Siidan laajennus ja perusnäyttelyn uudistus	-1 145
Vallsaaren viemäritöiden aikaistus (LTA II 2019)	900
Palkkausten tarkistukset	465
Yhteensä	-180

2021 talousarvio	61 142 000
2020 IV lisätalousarvio	10 000 000
2020 talousarvio	61 322 000
2019 tilinpäätös	36 347 000

60. Siirto Öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää pelastuslaitosten öljyntorjuntavalmiuden ylläpitämiseen liittyvien siirtojen maksamiseen.

Selvitysosa: Siirrettävällä määrärahalla Öljysuojarahasto korvaa pelastuslaitoksille veneiden, meripuomien, imeyttämisineiden ja muiden öljyntorjunnassa käytettävien tarvikkeiden hankintoja.

2021 talousarvio	4 000 000
2019 tilinpäätös	3 000 000

61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 18 542 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vesien- ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisten vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toimenpiteiden toteuttamisen avustuksiin ja tukiin sekä näiden myöntämisestä aiheutuviin menoihin

2) laissa pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta (246/2019) tarkoitettujen avustusten maksamiseen maaperän, pohjaveden tai sedimenttien pilaantumisesta terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran tai haitan selvittämiseen ja pilaantuneen alueen puhdistamiseen sekä vireillä olevien nytemmin kumotun jätelain (1072/1993) 35 §:ssä tarkoitettujen valtion jätehuoltotöiden loppuun saattamiseen

3) hankkeista aiheutuvien enintään 17 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen

4) ympäristövahinkojen ehkäisyn kannalta välttämättömiin toimiin

5) Puurakentamisen ohjelmaan, jolla lisätään puun tarjontaa ja monipuolista käyttöä, aiheutuvien menojen maksamiseen

6) Kestävä kaupunki -ohjelmaan, jolla edistetään kestävästä kaupunkikehitystä, aiheutuvien menojen maksamiseen

7) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen

Määräraha rahoitettu, valtion työnä toteutettu ja valmistunut työ saadaan sopia luovutettavaksi kunnalle tai muulle yhteistyökumppanille. Samalla on sovittava niistä ehdoista, joita työn vastaanottajan on luovutuksen jälkeen noudatettava.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vesien suojeleminen ja vesienhoidon tehostamisohjelman KIPSI-hankkeen toteuttamiseksi saa tehdä sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja talousarviovuoden jälkeisille vuosille yhteensä enintään 3 500 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vesien suojeleminen ja vesienhoidon tehostamisohjelma	12 000 000
Vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toteuttaminen	1 521 000
Pilaantuneiden alueiden kunnostus	1 521 000
Puurakentamisen ohjelma	2 000 000
Kestävä kaupunki -ohjelma	1 500 000
Yhteensä	18 542 000

Määräraha käytetään 13 521 000 euroa vesien- ja merenhoidon käytännön toimenpiteiden toteuttamiseen osana vesien suojeleminen ja vesienhoidon tehostamisohjelmaa pohja- ja pintavesien hyvän tilan saavuttamiseksi ja turvaamiseksi. Erityisesti heikentyneiden rannikkovesien ja jokien tilaa parannetaan. Julkisen ja yksityisen sektorin sekä järjestöjen yhteistyötä, verkostoja ja kumppanuuksia vahvistetaan. Samalla edistetään Suomen vesialan liiketoimintaa, kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia tukemalla uusien teknologioiden käyttöönottoa ja hyvien käytäntöjen jakamista.

Määrärahaa käytetään 1 521 000 euroa isännättömien pilaantuneiden maa- ja pohjavesialueiden selvitys- ja puhdistushankkeiden koordinoinnista, teettämisestä tai avustamisesta aiheutuviin menoihin ympäristö- tai terveysriskien kannalta merkittävässä kohteissa, jotka on priorisoitu yhteistyössä alueellisten ELY-keskusten kanssa ja joiden toteuttamisesta Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa keskitetysti.

Määrärahaa käytetään 2 000 000 euroa puurakentamisen ohjelman toteuttamiseen. Vuonna 2021 toteutetaan ohjelmaa suunnitellusti mm. tutkimus- ja kehitystyötä liittyen puun käytön erityiskysymyksiin tiivistyvien kaupunkien rakentamisessa ja suurten puurakenteiden käytössä, sekä edistetään alueellisten osaamiskeskittymien muodostumista.

Määrärahaa käytetään 1 500 000 euroa Kestävä kaupunki -ohjelman toteuttamiseen. Ohjelma vauhdittaa monialaista kestävästä kaupunkikehittämisestä pääpainonaan ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestäviä ratkaisuita. Vuonna 2021 toiminta painottuu kestävyden johtamisen kehitystyöhön, uusia käytännön ratkaisuja testaavien kokeilujen toteutukseen, kestävästä kaupunkikehityksen hyvien käytäntöjen laajemman käyttöönoton tukemiseen sekä kansainväliseen kokemusten vaihtoon.

Määrärahaa edistettävissä hankkeissa rahoitetaan vähäisessä määrin lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan budjetoidusta momentin 32.01.02 määrärahoista lähinnä työmaiden työnjohdon palkkaus- ja muina kulutusmenoina.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2022	2023	Yhteensä vuodesta 2021 lähtien
Vuoden 2021 sitoumukset	2 000	1 500	3 500
Yhteensä	2 000	1 500	3 500

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskunnan lisäys: yhden vesistön kunnostus	-250
Lahden kaupungin Euroopan ympäristövuosi -teemavuosi	-3 000
Vesiensuojelun tehostamisohjelman toteuttaminen	3 000
Yhteensä	-250

2021 talousarvio	18 542 000
2020 IV lisätalousarvio	28 000 000
2020 talousarvio	18 792 000
2019 tilinpäätös	16 022 000

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 49 630 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maa- ja vesialueiden sekä rakennusten ostamiseen ja lunastamiseen luonnonsuojelutarkoituksia varten sekä erämaa-alueisiin liitettävien alueiden ostamiseen
- 2) korvausten maksamiseen maanomistajille tai erityisen oikeuden haltijoille luonnonsuojelulain 24, 25, 29 ja 47 §:n mukaisten päätösten tai sopimusten aiheuttamista taloudellisista menetyksistä
- 3) Natura 2000 -verkoston toteuttamisesta aiheutuviin luonnonsuojelulain 53 §:n, maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n sekä yksityistielain 7 a §:n mukaan valtiolle määrättyihin korvauksiin
- 4) maa-aineslain 8 ja 26 §:n mukaisesti suojelusta aiheutuviin korvauksiin
- 5) luonnonsuojelulain 55 §:n 2 momentin mukaisiin haitankorvauksiin
- 6) valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittavien alueiden tai yksityisiksi suojelualueiksi perustettavien alueiden arvioinnista, maanmittaustoimituksista ja hankintatehtävistä sekä yksityisten suojelualueiden merkintäpalvelujen hankkimisesta aiheutuviin menoihin ja lisäksi ympäristöministeriön hallinnassa olevien alueiden kiinteistönhoidon menoihin ja mahdollisiin korvaustoimitusten kuluihin
- 7) enintään 80 000 euroa erikseen tehtävien yhteistoimintasopimusten perusteella maksettaviin palkkioihin, joilla edistetään maanomistajien tekemien Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) mukaisten tarjousten tai Helmi-ohjelman suoalueiden suojelua edistävien tarjousten käsittelyä
- 8) koron maksamiseen jaksotetuille kauppahinnan ja korvausten maksuerille, jolloin koron suuruus on kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 95 §:n 1 momentin mukainen
- 9) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten maksamiin korvauksiin rauhoitettujen harvinaisten eläinten aiheuttamista vahingoista
- 10) kunnille ja kuntien virkistysalueiden hankintaa varten perustamille yhteisöille seudullisesti ja valtakunnallisesti merkittävien virkistysaluehankintojen tukemiseen valtionavustuslain nojalla. Hankintojen tulee edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua
- 11) metsätuhojen torjunnasta annetun lain perusteella luonnonsuojelualueelta tai luonnonsuojelutarkoitukseen hankitulta valtion alueelta levinneiden metsätuhojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja vahinkojen arvioinnista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Valtioneuvoston vahvistamien luonnonsuojeluohjelmien, Natura 2000 -verkoston, Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO) ja Helmi-ohjelman toteuttamiseksi saa tehdä vuonna 2021 sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2021 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 10 000 000 euroa.

Selvitysosa: Hankkimalla maata valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin sekä korvausmenettelyllä turvataan luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä alueita. Erityisesti toteutetaan Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaa (METSO) ja soidensuojelua osana Helmi-ohjelmaa. Määrärahalla toimeenpannaan myös valtioneuvoston vahvistamia luonnonsuojeluohjelmia, Natura 2000 -verkostoa,

erityisesti suojeltavien lajien suojelua ja kaavojen suojelualuevarauksia. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohella Metsähallitus jatkaa suojelualuehankintoja tarvittaessa.

METSO-ohjelman mukaisten metsäalueiden hankintaan ja korvauksiin varataan alustavasti 25 000 000 euroa ja soidensuojeluun osana Helmi-ohjelmaa vähintään 10 000 000 euroa. Virkistysalueiden hankinnan tukemiseen varataan 100 000 euroa. Määrärahaa 1 000 000 euroa voidaan tarvittaessa osoittaa Metsähallituksen käyttöön.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2022	2023	2024	Yhteensä vuodesta 2021 lähtien
Vuoden 2021 sitoumukset	5 000	3 000	2 000	10 000
Menot yhteensä	5 000	3 000	2 000	10 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Luonnonuojelun rahoitus (HO 2019)	1 000
Yhteensä	1 000

2021 talousarvio	49 630 000
2020 IV lisätalousarvio	18 000 000
2020 talousarvio	48 630 000
2019 tilinpäätös	26 830 000

(65.) *Öljyjättemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto* (siirtomääräraha 3 v)

2019 tilinpäätös	1 000 000
------------------	-----------

66. *Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 762 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön toimialaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen ja sopimusten jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen sekä muihin kansainvälisten sitoumusten aiheuttamiin maksuihin ulkomaille.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Ilmasto ja ilmakehä	380 000
Ekosysteempipalvelut ja luonnon monimuotoisuus	490 000
Itämeri, vesistöt ja vesivarat	650 000
Materiaalitehokkuus ja kemikaalit	190 000
Asuminen ja rakennettu ympäristö	2 000
Muut maksut ulkomaille	50 000
Yhteensä	1 762 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kehitysmaiden edustajien osallistuminen ympäristökokouksiin	-300
Yhteensä	-300

2021 talousarvio	1 762 000
2020 talousarvio	2 062 000
2019 tilinpäätös	1 826 000

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Selvitysosa:

Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

Valmistellaan maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön kokonaisuudistusta vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin, joita ovat muun muassa ilmasto- ja energiakysymykset, aluerakenteen erilaistuminen ja väestömuutokset, kaupunkiseutujen kasvu ja kaupungistuminen, liikkumisen murros sekä digitalisaatio ja muutokset hallintorakenteissa. Uudistuksessa kehitetään alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää ja rakentamista koskevaa ohjausjärjestelmää sekä selkeytetään maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia valmistelu-, päätöksenteko- ja toimeenpanotehtäviä.

Digitalisaation avulla maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksessa parannetaan alueidenkäytön suunnitteluun ja rakentamiseen liittyvien tietojen saatavuutta ja suunnittelun ymmärrettävyyttä sekä edistetään osallistumista ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Keskeisenä keinona on rakennetun ympäristön tietojen kokoaminen yhteen kansallisesti yhteentoimivien palvelualustojen ja tietorakenteiden avulla. Uudistusta toteutetaan digitaalisen rakennetun ympäristön hankkeessa. Vuonna 2021 määritellään rakennetun ympäristön tiedon rakenteita ja toteutetaan alustan kokeiluversio.

Maakuntakaavoituksessa painotetaan uudistettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistämistä ja sitä tukevaa maakuntien liittojen ja eri viranomaistahojen vuorovaikutteista yhteistyötä kaavaprosesseissa.

Hyvän elinympäristön turvaamiseksi kehitetään keinoja sekä kasvavien kaupunkiseutujen että väestöltään vähenevien alueiden suunnittelun parantamiseen. Edistetään maaseudun ja kaupungin kestävää vuorovaikutusta vastaamaan alue- ja yhdyskuntarakenteen eriytymiskehityksen sekä teknologiakehityksen aiheuttamaan alueidenkäytön toimintaympäristön muutokseen. Monipaikkaisuus ja etätyö, uudet vähähiilisemmät liikkumismuodot, hajautetut energiaratkaisut, lähiruoka, virkistyskäyttö ja matkailu sekä kaupungistumiseen tarvittavien maa-ainesten ja vesivarojen kestävä

hyödyntäminen edellyttävät nykyisten ja uusien ohjauskeinojen kehittämistä sekä sektorit ja alueet yhdistäviä kumppanuuksia maaseudun ja kaupungin välillä.

Kulttuuriympäristöjen arvot ja myönteiset vaikutukset ihmisten hyvinvoinnissa sekä yhdyskuntien ja elinkeinoelämän kehittämisessä tunnustetaan ja niitä osataan hyödyntää hyvän elinympäristön luomisessa ja vahvistamisessa. Alueiden käytössä ja rakentamisessa otetaan huomioon tunnistetut kulttuuriympäristöt ja turvataan niiden arvojen säilyminen. Tuetaan taantuvien alueiden elinvoimaisuutta muun muassa edistämällä vajaakäytössä olevien tilojen ja kulttuuriympäristöjen käyttöä.

Merialuesuunnittelulla vaikutetaan merialueen taloudellisen kasvun lisäämiseen ja meriympäristön käytön kestävyys- ja suojelun parantamiseen. Ympäristöministeriö huolehtii merialuesuunnittelun kehittämisestä ja yhteistyöstä naapurimaiden kanssa ja maakuntien liitot merialuesuunnitelmien laatimisesta.

Toteutetaan Valtioneuvoston kanslian vastuulla olevaa Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelmaa, joka linjaa toimintatapojen muutosprosessin erityyppisten sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi. Tavoitteena on julkisten rakennusten tervehtyttäminen ja kaikkien sisäilmasta oireilevien hoidon ja kuntoutuksen tehostaminen. Kymmenvuotisen ohjelmakauden ajaksi on suunniteltu lukuisia toimia, joilla vakiinnutetaan normaaliin kiinteistönpitoon menettelytapa, jossa rakennusten kunto, tarkoitukseensa sopivuus ja käyttäjien kokemukset tarkistetaan säännönmukaisesti ja tilannetta arvioidaan moniammatillisessa yhteistyössä

EU:n rakennustuoteasetuksen (EU) N:o 305/2011 ongelmien ratkaisemiseen vaikutetaan proaktiivisesti, jotta rakennustuotteiden sisämarkkinat toimisivat paremmin. Osallistutaan rakennustuoteasetuksen uudistustyöhön. Rakennustuoteasetuksen osittainen toimimattomuus vaikeuttaa tällä hetkellä rakennusalan yritysten ja viranomaisten toimintaa. Suomi on väkilukuun suhteutettuna EU:n suurin rakennustuotteiden viejä, joten rakennustuoteasetuksella on suuri merkitys Suomen rakennustuoteollisuudelle. Vaikutetaan myös mm. juomavesidirektiivin täytäntöönpanoon liittyvään, veden kanssa kosketuksissa olevien rakennustuotteiden valmistuksessa käytettävien aineiden ja materiaalien terveydellisten kriteerien ja hyväksyntämenettelyjen valmisteluun.

Alueiden käytön suunnittelu tukee vihreän infrastruktuurin ylläpitämistä ja vahvistamista. Viherrakennetta tarkastellaan kokonaisuutena. Luonnossa liikkumismahdollisuuksia ja lähivirkistysmahdollisuuksia parannetaan niin, että luonto on kaikkien saavutettavissa.

Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

Edistetään kaupunkiseutujen eheää ja vähähiiliseen liikkumiseen kannustavaa yhdyskuntarakennetta sekä luodaan edellytyksiä elinympäristön laatua parantavalle täydennysrakentamiselle. Täydennysrakentamisella hyödynnetään olemassa olevaa infrastruktuuria, vähennetään liikennetarvetta ja tuetaan joukkoliikenteen ja palvelujen järjestämistä. Kirkonkylien, kylien ja maaseudun maankäytön ohjausta kehitetään huomioiden niiden ominaispiirteet, luonnonvaratalouden uudet kehityssuunnat ja pyrkimys paikalliseen energiantuotantoon.

Toteutetaan toimenpidekokonaisuus, jolla tuetaan hiilijalanjäljen pienentämistä asumisessa, parannetaan olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuutta. Valmistellaan toimia ympäristökuormituksen vähentämiseksi sekä materiaali- ja resurssitehokkuuden parantamiseksi uudisrakentamisessa ja korjaamisessa. Jatketaan vähähiilisen rakentamisen tiekartan toimeenpanoa ja kehitetään rakennuksen elinkaaren aikaiseen hiilijalanjälkeen perustuvaa säädösohjausta yhteistyössä muiden pohjoismaiden ja Euroopan komission kanssa. Päivitetään vähähiilisen julkisen rakentamisen

hankintakriteerit. Toteutetaan rakennustuotteiden ja –prosessien päästötietokanta ja käynnistetään rakennusten päästötietojen seuranta. Jatketaan vähähiilisen rakentamisen taloudellisen ohjauksen kehittämistä

Toteutetaan rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) ja sen muutoksen sekä osaltaan energiatehokkuusdirektiivin (EED) ja uusiutuvan energian direktiivin (RED II) kansallista toimeenpanoa. Edistetään vähimmäisvaatimuksia energiatehokkaampaa uudis- ja korjausrakentamista. Energiatehokkuutta parantavissa korjausrakentamistoimissa huomioidaan rakennuksen ominaispiirteitä säilyttäviä ja turvaavia ratkaisuja, jotka samalla tukevat elinympäristön laadun parantamista ja myös kulttuuriympäristön ja perinteisen rakennuskannan erityisvaatimusten huomioon ottamista. Osallistutaan EU:n rakennustuoteryhmien ekosuunnittelun ja energiamerkinnän säädösvalmisteluun. Huolehditaan rakennustuotteita koskevien säädösten toimeenpanosta, ohjauksesta ja markkinavalvonnasta.

Vuonna 2021 myönnetään avustuksia tavoitteena vauhdittaa asuinrakennusten luopumista öljylämmityksestä ja siirtymistä muihin lämmitysmuotoihin.

Edistetään puurakentamista puurakentamisen ohjelmalla perustuen energia- ja ilmastostrategian toteuttamiseen. Ohjelmassa toteutetaan mm. tutkimus- ja kehitystyötä liittyen puun käytön erityiskysymyksiin tiivistyvien kaupunkien rakentamisessa ja suurten puurakenteiden käytössä, sekä edistetään alueellisten osaamiskeskittymien muodostumista. Jatketaan yleisöviestintää, jossa herätetään kansalaisten kiinnostusta rakennusmateriaaleihin ja terveelliseen asumiseen ja mm. koulurakentamiseen. Edistetään suunnitelmallista kiinteistönpitoa ja korjausrakentamisen hyviä käytäntöjä tehostamalla kiinteistönpidon välineistön käyttöä, hyödyntämällä verkkoviestintää ja korjausneuvontaverkkoa.

Jatketaan toimia rakennus- ja purkujätteen hyödyntämistason nostamiseksi sekä hyödyntämisen laadun parantamiseksi. Valmistellaan rakennus- ja purkuluvan yhteydessä annettavaa rakennusjäteselvitystä koskevaa lainsäädäntöä, valtakunnallisen rakennus- ja purkujättekisterin toteutusta sekä parannetaan Materiaalitorin edellytyksiä toimia rakennus- ja purkumateriaalien markkinoiden alustana. Laaditaan menetelmä rakennusten materiaaliselosteen laatimiseksi. Tehostetaan verkkopohjaisen rakennusjäteilmoituksen käyttöä, rakennus- ja purkujätteiden hyödyntämistä materiaaleina sekä teollisten symbioosien hyödyntämistä ja parannetaan rakennus- ja purkujätetilastointia. Kehitetään rakentamisen kierrätystuotteiden sisämarkkinasäännösten mukaisia menettelyjä ja selvitetään kansallisen end-of-waste -kriteerien edellytyksiä. Jatketaan rakennetun ympäristön materiaalivirtojen seurannan tietopalvelun kehitystä.

Kestävä kaupunkikehitys

Rakentaminen on kasvanut voimakkaasti ja erityisesti asuntojen uudisrakentaminen on ollut vilkasta edellisinä vuosina. Vuoden 2019 aikana tuotanto väheni maltillisesti ja uusia asuntoaloituksia oli edelleen yhteensä noin 40 000. Vuonna 2020 asuntoaloitusten arvioidaan vähenevän selvästi noin 25 000—30 000 asunnon tasolle. Asuntorakentaminen on painottunut voimakkaasti kerrostaloihin ja kohdentunut erityisesti suurimpiin keskuksiin. Viime vuosina voimakkaasti laskenut omakotitalojen rakentaminen on edelleen pysynyt varsin maltillisella tasolla. Valtion tukema asuntotuotanto on pysynyt hyvällä tasolla. Vuonna 2019 tuettuja asuntoja aloitettiin yhteensä noin 7 800 asuntoa, joista noin 7 500 oli korkotuettuja asuntoja.

Asuntopoliittisten toimenpiteiden tavoitteena on lisätä asuntorakentamista, vahvistaa talouden kasvua ja työllisyyttä, uudistaa asuntokantaa, edistää rakennusalan kilpailua, lisätä valinnanvapautta sekä vastata asuntotarpeen rakenteen muutokseen.

Joustavasti toimivat asuntomarkkinat edistävät kasvavien kaupunkiseutujen hallittua yhdyskuntarakenteen syntymistä ja luovat edellytyksiä seutujen yleiselle taloudelliselle toimintakyvyille sekä erilaisten palvelujen tehokkaalle järjestämiselle. Kysyntään joustavasti reagoiva riittävä asuntotarjonta on avainasemassa kasvavien keskusten asumisen kohtuuhintaisuuden toteutumisessa ja seudun kilpailukyvyyn parantumisessa. Väestöltään vähenevillä alueilla kehitetään ratkaisuja tyhjenevien asuntojen ongelmaan erityisesti tuetun asuntokannan suhteen.

Kaupunkiseutujen yhdyskuntarakennetta kehittämällä parannetaan palvelujen tehokasta tarjontaa ja saavutettavuutta, edistetään kestävien kulkumuotojen käyttöä, vähennetään autoilun tarvetta ja lisätään arjen sujuvuutta. Alueita kehitetään kokonaisvaltaisesti siten, että maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen suunnitelmat sekä toteutus sovitaan yhteen seuduittain yli kuntarajojen.

Kohtuuhintaisia asumisratkaisuja tarvitaan erityisesti pääkaupunkiseudulla, jossa asuntomarkkinatilanne on koko maassa selvästi haastavin. Kaupungistumisen lisäksi väestön ikääntyminen, palvelusektorin kasvava tarve työvoimalle ja lisääntynyt maahanmuutto nostavat myös tulevaisuudessa asuntojen kysyntää kasvukeskuksissa.

Asuntomarkkinoiden toimivuuden ja kohtuuhintaisen asumisen ensisijainen edellytys on riittävä, nopeasti käyttöön saatavissa oleva tonttivaranto. Kaavoitettua tonttivarantoa on tarve lisätä tukeutuen jo olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen, jolloin joukkoliikenteen ja palveluiden tehokkaan järjestämisen edellytykset toteutuvat.

Suurimpien kaupunkiseutujen maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevalla sopimusmenettelyllä (MAL) vahvistetaan sekä kuntien keskinäistä, että kuntien ja valtion eri hallinnonalojen välistä yhteistyötä seutujen toiminnallisen kokonaisuuden parantamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Vuonna 2021 jatketaan Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseuduille solmittujen 12-vuotisten MAL-sopimusten vuosille 2020—2023 osoitettujen toimenpiteiden toteuttamista ja toteuttamisen seurantaa. Lisäksi käynnistetään Lahden, Jyväskylän ja Kuopion kaupunkiseutujen kanssa solmittavien MAL-sopimusten toimenpiteiden toteuttaminen.

Metropolipolitiikkaa koordinoimalla kehitetään metropolialuetta kokonaisuutena painottamalla eri toimijoiden yhteistyömuotoja ja kansallisten politiikkatoimenpiteiden aluelähtöistä räätälöintiä. Jatketaan metropolipolitiikan kehittämistä ottaen huomioon uuden hallitusohjelman kaupungeja ja erityisesti metropolialuetta koskevat linjaukset.

Toteutetaan kansallista Kestävä kaupunki -ohjelmaa. Ohjelmalla tuetaan kumppanuuslähtöisesti erityisesti kaupunkien omaa ja uudentyypistä toimintaa kohti laaja-alaisesti eri näkökulmat yhteen sovittavaa kestävästä kaupunkikehityksestä. Uudentyyppisiä toimintatapoja kehitetään mm. työskentelemällä yhdessä haasteisiin puretuissa käytännön kokeiluissa, hyödyntäen olemassa olevia kaupunkiverkostoja, hyvien käytäntöjen levittämistä ja laajempaa monistamista sekä kansainvälistä kokemustenvaihtoa. Ohjelman oppeja hyödynnetään kaupunkikehittämisen strategisemman yhteistyön tasolla ja kaupunkipolitiikkakokonaisuuden työvälineinä.

Ikääntyneen väestön kotona asumisen edellytyksiä edistetään. Ikääntyneiden tarpeita vastaavien asumisratkaisujen tarjontaa lisätään, ml. yhteisöllinen asuminen. Erityistä tukea asumisessaan tarvitsevien väestöryhmien asuntojen määrää kasvatetaan mm. muistisairaiden iäkkäiden määrän ja laitospaikkojen vähentämistavoitteen vuoksi. Erityisryhmien avustukset kohdennetaan ensisijaisesti heikoimpien ryhmien asuinolojen parantamiseen. Asunnottomuustyötä jatketaan. Asumisneuvontaa laajennetaan ja vakiinnutetaan. Kehitysvammaisten asumistilannetta parannetaan tavoitteena vähentää kehitysvammaisten laitospaikkojen määrää tarjoamalla tarpeita vastaavia monipuolisia asumisratkaisuja. Myös mielenterveyskuntoutujien asumista parannetaan.

Valtion tuotantotuen perusteena ovat asuntojen pitkäaikainen käyttötarve sekä hankkeiden taloudellinen kestävyys. Tuettu asuntotuotanto kohdistetaan pääsääntöisesti suurille kaupunkiseuduille, etenkin Helsingin seudulle, joilla tarve kohtuuhintaisista asumisratkaisuista on suurin. Helsingin seudun asuntotuotannossa valtion tukemaa normaalia vuokra-asuntotuotantoa tuetaan käynnistysavustuksin.

Asuntotuotannon alue- ja tyyppijakauma

	2018	2019	2020 arvio	2021 arvio
ARA-tuotanto (osapäätökset)				
Kasvukeskukset	8 600	7 800	10 000	11 000
Muu maa	800	800	1 500	2 000
Eriyisryhmille tarkoitettut asunnot ARA-tuotannossa	3 200	1 500	3 000	3 000
Pienten asuntojen osuus ARA-tuotannossa (normaalit vuokra- ja asumisoikeustalot), %	70	65	65	65
Asuntojen hintojen muutos, %	1,2	1,2	0—2	0—2
Vapaaarahoitteisten vuokrien muutos, %	1,1	1,4	0—1	0—1
Aravavuokrien muutos, %	1,3	2	0—1	0—1

Helsingin seudun MAL-sopimuksen toteutuminen sopimuskunnissa

Tavoite	Pitkän	2018	2019	2020	2021
	aikavälin tavoite/v	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio
Uudet kaavat (asuntoa)	16 500	15 000	16 500	16 500	16 500
Koko asuntotuotanto (alkava)	16 500	17 800	17 800	16 500	16 500
Valtion tukema asuntotuotanto (alkava)	5 800	4 500	4 500	4 500	4 500

Valtion tukema asuntojen uustuotanto, perusparantaminen ja asuntojen hankinta sekä muu asuntotuotanto vuonna 2019 ja arvio vuosista 2020—2021

	2019 toteutuma asuntoa	2020 arvio asuntoa	2021 arvio ja valtuudet asuntoa
Aloitettavat uudet asunnot yhteensä	40 000	28 000	28 000
— asuntolainojen korkotuki	7 800	11 500	12 000
— täytetakauksellinen välimalli	680	2 000	2 000
— vapaaarahoitteiset ym. asunnot	31 520	14 500	14 000
Korjaustoiminnan korkotukilainoitus	2 900	3 000	3 000
Perusparannuksen takauslainoitus	-	8 000	8 000
Asuntojen hankinta			
— asuntosäästöpalkkiojärjestelmä	9 000	9 000	9 000
— korkotukilainoitus, sosiaaliset vuokra-asunnot	500	500	500
Kotitalouksien asuntolainojen valtiontakaust ¹	16 000	16 000	16 000

¹) Kohdistuu pääosin hankintoihin, mutta myös korjauksiin ja rakentamiseen.

Valtion asuntorahaston riskien hallinta

Valtion tukema asuntotuotanto lisää valtion takausvastuiden määrää. Uuden tuetun tuotannon kohdentaminen pääosin suurille kaupunkiseuduille pienentää kuitenkin merkittävästi uusiin lainoihin liittyviä takausriskejä. Aravalainakanta supistuu odotetusti samalla kun valtion asuntorahoituksen takauskanta sekä korkotukilainakannan määrä kasvavat. Aravalainojen ylimääräiset lyhennykset ovat laskeneet alhaisen korkotason seurauksena selvästi.

Vanhojen maksuviiveisten aravalainojen osuus koko lainakannasta on säilynyt noin 0,9 %:n tasolla. Ongelmissa olevilla kohteilla ja yhtiöillä ongelmat ovat pitkäkestoisempia ja syvempiä, mikä saattaa johtaa aiempaa suurempiin luottotappioihin. Valtiokonttorin riskimallin mukaan aravalainapääomista noin 75 % kohdistuu pienen tai erittäin pienen riskin kuntiin. Valtiontakauksellisista lainoista suurin osa kuuluu erittäin pienen riskin kuntariskiluokkaan. Maksuongelmat keskittyvät pääosin väestöltään väheneville alueille ja johtuvat lähinnä tyhjilleen jääneiden asuntojen aiheuttamista taloudellisista rasitteista yhteisöille.

Ongelmiin ajautuneiden yhteisöjen taloudellista tilannetta helpotetaan lainoihin liittyvien erilaisten tervehdyttämistoimenpiteiden ja rahoitusjärjestelyiden avulla sekä yksittäisten kohteiden vapauttamisella niihin kohdistuvista rajoituksista. Toimenpiteissä painotetaan kustannustehokkuutta. Asuinrakennusten perusparantamisen yhteydessä mahdollinen tuki kohdennetaan kohteisiin, joiden käyttö on jatkossakin pitkäaikaista.

Valtion takaamien omistusasuntolainojen maksuviiveet ovat suhteessa lainakantaan vähäisiä. Takauskorvausten määrä, joka on vaihdellut vuodesta 2009 lähtien noin 200 000 euron ja 900 000 euron välillä vuodessa, oli vuonna 2019 noin 190 000 euroa.

	2018	2019	2020 arvio	2021 arvio
Aravalainakanta (milj. euroa, tilanne 31.12.)	4 152	3 681	3 500	3 500
Vuokra- ja asumisoikeustalojen korkotukilainojen takaukset (milj. euroa, tilanne 31.12.)	12 396	13 301	13 500	13 500
Omistusasuntolainojen valtiontakausten vastuu (milj. euroa, tilanne 31.12.)	2 106	2 040	2 100	2 100
Maksuviiveellisten (270 päivää) aravalainojen osuus aravalainakannasta (tilanne 31.3.), %	0,8	0,6	0,6	0,6
Arava-rajoituksista vapauttamispäätökset (asuntoja)	3 500	3 900	5 000	5 000

Asumisen tuen kehitys vuosina 2019—2021 (milj. euroa)

	2019 toteutunut	2020 talousarvio	2021 esitys
Talousarviosta maksettavat tuet			
— Asuntojen korjausavustukset 35.20.55	15,5	4,9	6,25 ¹
— Vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäiseminen 35.20.30	1,0	1,0	—
Asuntolainojen korkojen verovähennysoikeudesta saatava tuki (arvio)	60	80	25
Yleinen asumistuki	1 491	1 665	1 619
Eläkkeensaajan asumistuki	616	634	656
Opiskelijoiden asumislisä	14	18	20
Valtion asuntorahastosta maksettavat tuet			

	2019 toteutunut	2020 talousarvio	2021 esitys
Korkotuet			
— asuntolainojen korkotuki	3,2	5,4	0,7
Avustusten myöntämisvaltuudet			
— korkotukilainoituksen käynnistysavustus	20,0	30,0	30,0
— avustukset erityisryhmille	105	90	90
— tervehdyttämisavustukset vuokra- ja asumisoikeustaloille	2,6	2,6	2,6
— purkuavustukset	5,0	8,0	8,0
— avustus kunnallistekniikan rakentamiseen	15,0	15,0	15,0
— aravatalojen purkuakordit	5,0	8,0	8,0
— aravatalojen rajoitusakordit	3,0	2,0	2,0
— asumisneuvontatoiminta	0,9	0,9	0,9
— korjausavustukset	20	23,6	27,6
— käyttötarkoituksen muutosavustus	-	1,0	1,0
— avustus asuntojen kunnostamiseksi ikääntyneille	-	5,0	10,0
— energia-avustus asuinrakennuksille	-	20,0	40,0
— lähiöohjelma	-	5,0	8,0
— asunto-osuuskunnat	-	0,4	-
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tutkimus- ja kehittämisrahoitus	0,7	0,7	0,7
Asuntotuotannon korkotukilainojen hyväksymisvaltuus	1 410	1 800	2 000
Valtion takausvaltuus täytetakauksellisen välimallin vuokratulojen rakentamislainoille	285	285	285
Valtion takausvaltuus asunto-osaakeyhtiöiden peruskorjauslainoille	100	100	100
Kokonaistakausvaltuuden muutos omistusasuntolainoille	100	-	-

¹⁾ Määrärahaa käytetään ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmaan liittyviin avustuksiin 350 000 euroa.

01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 348 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus edistää kestävästä ja kohtuuhintaista asumista tukien toimeenpanolla, ohjauksella ja valvonnalla sekä niihin kytkeytyvällä kehittämistoiminnalla. Virasto hoitaa asuntorakentamisen korkotukilainoitukseen, valtion takauksiin ja avustuksiin liittyviä tehtäviä sekä rahoittaa asumisen kehittämishankkeita. Lisäksi se ohjaa ja valvoo yleishyödyllisten asuntoyhteisöjen toimintaa, valvoo ARA-vuokra-asuntojen vuokrien määrittämistä, hoitaa lainoihin ja takauksiin liittyvää riskienhallintaa yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa sekä vastaa asumisen ja asuntomarkkinoiden informaatiopalveluista.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ottaa toiminnassaan erityisesti huomioon vanhenevan väestön asumistarpeet, energiatehokkuuden parantamisen ja asuinalueiden kehittämisen. Virasto vastaa energiatodistusmenettelyn valvonnasta ja huolehtii energiatodustustietojärjestelmän ylläpidosta.

Ympäristöministeriö asettaa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2021:

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

- painottaa toiminnassaan kohtuuhintaisen ARA-vuokra-asuntotuotannon edistämistä erityisesti Helsingin seudun ja muiden MAL-seutujen osalta ja kehittää tukien toimeenpanoa
- painottaa hankkeiden toteutumista kilpailumenettelyin siten, ettei hankkeiden kustannusten nousu ylitä kohtuullista tasoa. Hankkeita hyväksyttäessä tarkastellaan myös vuokratasoa
- kohdentaa erityisryhmien investointiavustukset kaikkein heikoimmille ryhmille kohteiden pitkäaikaisen tarpeen perusteella. Tukee avustuksilla esteettömyyttä ja asuntojen korjaamista, asumisneuvontaa ja lähiöohjelman toteuttamista sekä osallistuu kehitysvammaisten asumista koskevien linjausten toteuttamiseen ja ikääntyneiden asumisen kehittämiseen. Vastaa ARA-asuntokannan ohjauksesta ja valvonnasta sekä varmistaa ohjaus- ja valvontatoiminnalla asuntotuotannon tukien kohdentumisen asukkaille.
- etsii keinoja asuntomarkkinoiden jakautumisen seurauksena syntyvien vuokratyöyhtiöiden taloudellisten ongelmien ratkaisemiseksi ja edistää asuntokannan sopeuttamista kysyntää vastaavaksi yhdessä kiinteistönomistajien ja kuntien kanssa kehittämällä kokonaisvaltaista ja ennakoivaa asuntokannan suunnittelua
- edistää rakennusten energiatehokkuuden parantamista ja eheää yhdyskuntarakennetta avustuksin. Vakiinnuttaa kehittämistoiminnan tuloksia kohtuuhintaisen asumisen ja elinkaari- ja elinkaaritehokkaan rakentamisen, käytön ja hoidon sekä peruskorjaamisen edistämiseen.
- kehittää palveluprosesseja ja huolehtii tukien tehokkaasta toimeenpanosta
- kehittää asuntolainoista aiheutuvien takausvastuiden riskien hallintaa yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa.

Keskeisten suoritteiden kehitys

	2018	2019	2020	2021
ARAn tekemiä päätöksiä ja muita suoritteita (kpl)	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio
Korkotukilainaksi hyväksyminen	207	197	200	200
Myönnetty korjausavustukset	1 740	1 592	2 300	2 300
Avustusten maksatukset	1 102	1 377	3 000	5 500
Luovutuksensaajan nimeämiset	46	52	50	50
Rajoituksista vapauttamiset	219	171	200	200
Kehittämisrahalla tehdyt hankintapäätökset	36	33	30	30
Ohjaus- tai valvontakäynnit	44	45	37	37

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	6 054	6 960	6 643
Bruttotulot	478	500	400
Nettomenot	5 576	6 460	6 243
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 528		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	758		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Avustukset kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen (1,5 htv)	105
Lisääntyvät tehtävät (kertaluonteinen)	420
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-24
Palkkausten tarkistukset	134
Yhteensä	635

2021 talousarvio	6 348 000
2020 IV lisätalousarvio	105 000
2020 talousarvio	5 713 000
2019 tilinpäätös	4 806 000

04. Rakennetun ympäristön digitaalisen rekisterin ja alustan luominen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) digitaalisen rakennetun ympäristön hankkeesta aiheutuviin valtion menoihin ja kansainvälisen yhteistyön kuluihin ja maksuihin
- 2) avustusten maksamiseen valtionavustuslain nojalla
- 3) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomäärärahojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla luodaan rakennetun ympäristön valtakunnallinen digitaalinen rekisteri ja tietopalusta, joihin maankäyttöä ja rakentamista koskevat päätökset ja prosessit tukeutuvat. Määräraha liittyy digitalisaation edistämiseen maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen yhteydessä. Tavoitteena on parantaa tietojen saatavuutta ja suunnittelun ymmärrettävyyttä sekä edistää osallistumista ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Määrärahalla tuotetaan rekisterin ja alustan pohjaksi yhteentoimivat tiedon rakenteet sekä tuetaan toimialan digikehitystä ja valmiutta tämän rekisterin käyttöönottoon. Hankkeessa tuetaan toimialan investointeja.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
-----------------	----------

2021 talousarvio	7 300 000
2020 talousarvio	7 300 000

(30.) Vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäiseminen (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2020 IV lisätalousarvio	—
2020 talousarvio	1 000 000
2019 tilinpäätös	1 000 000

32. Avustukset asunnottomuuden poistamiseksi ja asunnottomuuden tilastoinnin kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) valtionavustuslain nojalla asunnottomuutta ehkäisevien ja vähentävien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen ja vahvistamiseen
- 2) asunnottomuuden tilastoinnin kehittämiseen
- 3) kulutusmenojen maksamiseen liittyen asunnottomuuden ehkäisemiseen ja tilastointiin liittyviin selvityksiin, tietojärjestelmiin sekä ohjeistukseen ja koulutustilaisuuksien järjestämiseen liittyviin menoihin
- 4) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Tavoitteena on turvata asunnottomana olleiden tai asunnottomuusriskissä olevien asumisen sujuminen varmistamalla tarvittavien sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus. Kehitetään ja vahvistetaan matalan kynnyksen ja liikkuvia sosiaali- ja terveyspalveluja erityisesti asunnottomuuden vähentämisen ja sen ennaltaehkäisyn näkökulmasta ja turvataan näin vahvaa tukea tarvitsevien asunnottomien asuminen. Kunnat voivat hakea avustusta asumista tukevien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen ja vahvistamiseen. Tuki suunnataan asiakastyötä tekevien henkilöiden palkkaamiseen ja tarvittaviin työvälineisiin sekä avustuksen hallinointiin. Nykyinen asunnottomuuden tilastointi ei tue riittävästi kunnissa tehtävää asunnottomuustyötä. Osa määrärahasta voidaan käyttää tilastoinnin kehittämiseen ja siihen tarvittaviin valtionhallinnon selvityksiin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
2021 talousarvio	3 300 000
2020 talousarvio	3 300 000

34. Avustukset kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 14 895 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtionavustuslain nojalla kunnille myönnettävään avustukseen kunnan omistaman rakennuksen öljylämmitysjärjestelmän poistamiseen ja lämmitysmuodon muuttamiseen öljylämmityksestä muihin lämmitysmuotoihin

2) avustuksen myöntämiseksi, maksatuksen toteuttamiseksi ja määrärahan käytön hallitsemiseksi sekä avustuksesta viestimiseksi tarpeellisten tietojärjestelmiin, virkamatkoihin sekä avustuksen hakijoille suunnatun opas- ja ohjemateriaalin painatukseen liittyvien kulutusmenojen maksamiseen.

Avustusta voidaan myöntää kunnille kustannuksiin, jotka aiheutuvat kunnan omistaman rakennuksen öljylämmitysjärjestelmän poistamisesta ja lämmitysmuodon muuttamisesta muihin lämmitysjärjestelmiin, lukuun ottamatta fossiilisia polttoaineita käyttäviä rakennuskohtaisia lämmitysjärjestelmiä. Avustusta myönnetään 10 % avustuspäätöksessä avustettaviksi hyväksytyistä ja toteutuneista kustannuksista. Avustusta korotetaan 5 prosenttiyksiköllä, jos kunta on liittynyt vapaaehtoiseen energiatehokkuussopimukseen. Avustuksen perusteena oleviin kustannuksiin hyväksyttäisiin tavanomaiset lämmitysjärjestelmän muuttamisesta aiheutuneet suunnittelu-, purku-, kierrätys-, laite- ja asennuskustannukset, mukaan lukien liittymän rakentamisesta aiheutuvat kustannukset sekä ohjaus- ja automaatiojärjestelmästä sekä öljysäiliön poistamisesta aiheutuvat kustannukset. Avustus myönnetään suunnitelmaan perustuvan kustannusarvion mukaisesti. Maksatus tapahtuu toteutuneiden kustannusten mukaan. Aloitetuista korjaustoimenpiteistä aiheutuneet kustannukset, jotka ovat muodostuneet 1 päivänä kesäkuuta 2020 alkaen, voidaan ottaa huomioon laskettaessa avustettavia kustannuksia.

Valtionapuviranomaisena toimii Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA.

Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen hakijalle on myönnetty muuta avustusta samaan tarkoitukseen. Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Avustusta voidaan myöntää kunnille kustannuksiin, jotka aiheutuvat kunnan omistaman rakennuksen öljylämmitysjärjestelmän poistamisesta ja muuttamisesta muihin lämmitysjärjestelmiin, ei kuitenkaan fossiilisia polttoaineita käyttäviin rakennuskohtaisiin lämmitysjärjestelmiin. Hallitusohjelman mukaan valtion ja kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luovutaan vuoteen 2024 mennessä. Arvioidut kustannukset kunnissa ovat 200—400 milj. euroa.

Vuoteen 2030 mennessä taakanjakosektorin päästöjä on vähennettävä EU:n tasolla 30 % ja Suomen kansallinen päästövähennysvelvoite on 39 %. Öljylämmityksestä luopuminen auttaa merkittävästi taakanjakosektorille asetettujen kansallisen velvoitteen saavuttamista. Kuntien taloustilanteen takia hankkeet uhkaavat siirtyä, jolloin kannusteella mahdollisuus saada hankkeita toteutetuksi ja aikaistaa joka tapauksessa tehtäviä investointeja. Avustuksen piiriin otetaan myös ennen avustuksen myöntämistä vuonna 2020 aloitetut tai aloitettavat hankkeet.

Suomessa on kuntien omistamina noin 9 300 öljylämmitteistä rakennusta, joista noin 4 300 rakennusta on käytössä ja noin 5 000 rakennusta on tyhjillään. Kuntien rakennusten öljylämmitysjärjestelmän

poistaminen ja lämmitysmuodon muuttaminen öljylämmityksestä muihin lämmitysmuotoihin vähentäisi taakanjakosektorilla hiilidioksidipäästöjä arviolta n. 260 kilotonnia-CO2 vuositasolla.

2021 talousarvio	14 895 000
2020 IV lisätalousarvio	14 895 000

(37.) *Avustukset tuulivoimakaavoitukseen (siirtomääräraha 3 v)*

2020 IV lisätalousarvio	2 000 000
-------------------------	-----------

52. *Avustukset asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 5 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtionavustuslain nojalla asuinrakennuksen omistaville yhteisöille sähköisen liikenteen latausinfra rakentamiseen. Sähköisen liikenteen latausinfra rakentamisella tarkoitetaan kiinteistön sähköjärjestelmiin kohdistuvia muutostöitä, joiden tarkoituksena on mahdollistaa sähköauton latausmahdollisuus vähintään viidellä autopaikalla. Avustusta voidaan myöntää myös pysäköintiyhtiöille, jos ne ovat asuinrakennuksen omistavien yhteisöjen omistuksessa ja avustuksella toteutettavat latauspisteet on tarkoitettu asukaspysäköinnin käyttöön

2) kulutusmenojen maksamiseen liittyen avustuksen hakijoille suunnatun opas- ja ohjemateriaalin painatukseen ja muuhun viestintään, hankkeen kannalta tarpeellisiin virkamatkoihin sekä avustuksen myöntö- ja maksatusprosessiin liittyviin tietojärjestelmäkuluihin

3) kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

4) latauslaitteeseen liittyviin kustannuksiin, mikäli latauslaitteet ovat avustusta hakevan yhteisön suorassa omistuksessa tai pysäköintiyhtiön omistuksessa, jonka osakkeita avustusta hakeva yhteisö omistaa asukkaidensa autopaikoitusta varten.

Avustusta myönnetään 35 % toteutuneesta arvonlisäverollisesta kokonaiskustannuksesta, kuitenkin enintään 90 000 euroa hakijaa kohti. Avustusta voidaan myöntää 50 % toteutuneesta arvonlisäverollisesta kokonaiskustannuksesta, jos vähintään 50 % hankkeessa toteutettavista latauspisteistä toteutetaan vähintään 11 kilowatin tehoisina, jonka täyssähköauton lataaminen edellyttää. Avustuksen perusteena oleviin kustannuksiin hyväksytään sähköautojen latausinfrastruktuurin rakentamisen edellyttämät kiinteistön sähköliittymään, sähkönousuihin, sähköpääkeskukseen sekä putkitukseen ja kaapelointeihin kohdistuvat muutostyöt ja näihin liittyvät tavanomaiset maanrakennustyöt. Tarvekartoituksen ja suunnittelun kohtuulliset kustannukset ovat avustettavia, jos itse latausinfrastruktuurin parantamistoimenpide toteutetaan. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus tekee avustuspäätökset suunnitelmaan perustuvan kustannusarvion mukaisesti. Maksatus tapahtuu toteutuneiden kustannusten mukaan.

Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen hakijalle on myönnetty muuta avustusta samaan tarkoitukseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätesperusteisena.

Selvitysosa: Hallitusohjelman mukaisesti avustetaan sähköautojen latausinfrastruktuurin kehittämistä asuin kiinteistöissä. Avustusta myönnetään asuinrakennuksen omistaville yhteisöille ja niiden omistuksessa oleville pysäköintiyhtiöille sähköautojen latauspisteiden edellyttämiin kiinteistöjen sähköjärjestelmiin kohdistuviin muutoksiin.

Avustusta myönnetään kiinteistön sähköverkon kapasiteettia ja toiminnallisuutta parantaviin muutostöihin. Varsinainen latauspiste on rajattu tuen ulkopuolelle, ellei se kuulu avustusta saavan yhteisön tai pysäköintiyhtiön omistukseen. Tämä johtuu latauspisteiden omistuksen ja hallinnan erilaisista ratkaisuista. Sähköisen liikenteen latausinfrastruktuurin rakentamisella tarkoitetaan asuin kiinteistön sähköjärjestelmiin kohdistuvia muutostöitä, joiden tarkoituksena on mahdollistaa sähköauton latausmahdollisuus vähintään viidellä autopaikalla. Avustuksen perusteena oleviin kustannuksiin hyväksytään sähköautojen latausinfrastruktuurin rakentamisen edellyttämät kiinteistön sähköliittymään, sähkönousuihin, sähköpääkeskukseen sekä putkitukseen ja kaapelointeihin kohdistuvat muutostyöt ja näihin liittyvät tavanomaiset maanrakennustyöt. Avustettavissa hankkeissa on syytä huomioida myös täyssähköautojen latausvalmius ainakin osalla paikoista varustamalla järjestelmä riittävällä sähkönsyöttökapasiteetilla ja tarvittaessa älykkäällä kuorman ohjauksella.

Arvio muutostöiden keskimääräisistä kustannuksista on noin 2 000 euroa autopaikkaa tai lataus-pistettä kohden. Määrärahalla voidaan avustaa sähköauton latausmahdollisuuden toteuttamista noin 9 000 autopaikalla vuosittain.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
2021 talousarvio	5 500 000
2020 IV lisätalousarvio	1 500 000
2020 talousarvio	5 500 000
2019 tilinpäätös	1 500 000

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 250 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista annetun lain (1087/2016) mukaisiin avustuksiin sekä ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmaan liittyviin avustuksiin sekä tilaisuuksien järjestämisestä, asiantuntijapalveluista ja virkamatkoista aiheutuviin kulutusmenoihin.

Selvitysosa: Avustuksia myönnetään iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaamiseen, hissien jälkiasentamiseen ja liikkumisesteiden poistamiseen asuinrakennuksissa sekä korjausavustuslain mukaisiin avustuksiin kuntotutkimusten ja korjaussuunnitelmien laatimiseen. Tämän

lisäksi määrärahaa käytetään ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmaan liittyviin avustuksiin 350 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ikääntyneiden asumisen toimintaohjelma (siirto momentilta 35.01.01)	350
Kuntotutkimusten ja korjaussuunnitelmien laatiminen (HO 2019)	1 000
Yhteensä	1 350

2021 talousarvio	6 250 000
2020 IV lisätalousarvio	390 000
2020 talousarvio	4 900 000
2019 tilinpäätös	15 500 000

56. Avustukset asuinrakennusten öljylämmityksestä luopumisesta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 27 480 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtionavustuslain (688/2011) nojalla pientalojen omistajille myönnettävään avustukseen öljylämmitysjärjestelmän poistamiseen ja lämmitysmuodon muuttamiseen öljylämmityksestä muihin lämmitysmuotoihin siten kuin öljylämmityksestä luopumisesta annettavalla asetuksella säädetään

2) avustuksen myöntämiseksi, maksatuksen toteuttamiseksi ja määrärahan käytön hallitsemiseksi sekä avustuksesta viestimiseksi tarpeellisten tietojärjestelmiin, virkamatkoihin sekä avustuksen hakijoille suunnatun opas- ja ohjemateriaalin painatukseen liittyvien kulutusmenojen maksamiseen.

Avustuksen myöntää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja maksatuksen hoitaa ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus

Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen hakijalle on myönnetty muuta avustusta samaan tarkoitukseen tai jos asuinrakennusta käytetään EU-oikeuden valtioneuvoston päätöksissä tarkoitettuun taloudelliseen toimintaan.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Avustusta voidaan myöntää kustannuksiin, jotka aiheutuvat ympärivuotisessa asuinkäytössä olevan pientalon öljylämmitysjärjestelmän poistamisesta ja muuttamisesta muihin lämmitysjärjestelmiin, ei kuitenkaan fossiilisia polttoaineita käyttäviin rakennuskohtaisiin lämmitysjärjestelmiin. Hallitusohjelman mukaan fossiilisen öljyn käytöstä lämmityksessä luovutaan asteittain 2030-luvun alkuun mennessä ja kannustetaan öljylämmitteisiä kiinteistöjä siirtymään muihin lämmitysmuotoihin 2020-luvun aikana erillisellä toimenpideohjelmalla.

Suomessa on arvioiden mukaan vielä noin 155 000 öljylämmitteistä pientaloa, joista arvioidaan noin 20 000 olevan vain vähäisellä käytöllä.

Syksyllä 2020 valmistellaan valtioneuvoston asetus vuonna 2021 myönnettäviä avustuksia varten. Asetuksen valmistelussa linjataan tarkennetut kriteerit avustuksen oikeudenmukaisen kohdentumisen varmistamiseksi ja asetetaan tulorajat tuen suuntaamiseksi erityisesti pienituloisimmille kotitalouksille.

Momentilla 32.01.02 on varattuna 2 520 000 euroa ELY-keskuksissa tapahtuvia pientalojen öljylämmityksestä luopumista koskevia avustuksenkäsittelytehtäviä varten.

2021 talousarvio	27 480 000
2020 IV lisätalousarvio	28 670 000

60. Siirto Valtion asuntorahastoon

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Korkotukilainat ja valtioneuvostotakaukset

Vuonna 2021 saa Valtion asuntorahaston varoista tuettaviksi korkotukilainoiksi hyväksyä vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) ja vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain (574/2016) mukaisia lainoja yhteensä enintään 2 000 000 000 euroa. Lisäksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain mukaisiin lainoihin tulee lainojen hyväksymisvaltuuden mukainen valtionvastuu.

Vuonna 2021 saa vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvostotakauksesta annetun lain (856/2008) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 285 000 000 euroa.

Vuonna 2021 saa asunto-osakeyhtiöalojen perusparannuslainojen valtioneuvostotakauksesta annetun lain (941/2014) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 100 000 000 euroa.

Vuonna 2021 saa valtioneuvostotakauksesta aravalainan takaisinmaksamiseksi annetun lain (868/2008) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 1 000 000 000 euroa.

Omistusasuntolainojen valtioneuvostotakauksista annetun lain (204/1996) mukaisten valtionvastuiden kokonaismäärä saa vapaarahoitteisissa ja asp-lainoissa olla yhteensä enintään 2 700 000 000 euroa vuoden 2021 lopussa.

Valtion asuntorahaston varoista maksetaan vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain, vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain (867/1980), asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (1205/1993), korkotuesta vuokra-asuntojen rakentamislainoille vuosina 2009 ja 2010 rakennusalan työllisyyden edistämiseksi annetun lain, vuokra-asuntojen rakentamisen lyhyestä korkotuesta annetun lain, omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain, asunto-osakeyhtiöalojen korkotuesta annetun lain ja oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) ja vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain mukaiset korkotuet, korkohyvitykset ja luottovarauskorvaukset. Lisäksi asuntorahaston varoista katetaan vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain 9 ja 9 a §:ssä, asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 10 §:ssä, vuokra-

asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetussa laissa, vuokratalojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksestä annetussa laissa, korkotuesta vuokra-asuntojen rakentamislainoille vuosina 2009 ja 2010 rakennusalan työllisyyden edistämiseksi annetussa laissa, vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetussa laissa, valtioneuvoston päätöksestä aravalainan takaisin maksamiseksi annetussa laissa, omistusasuntolainojen valtioneuvoston päätöksistä annetussa laissa sekä asunto-osakeyhtiötalojen perusparannuslainojen valtioneuvoston päätöksestä annetussa laissa tarkoitetut valtionvastuut.

Lykkäykset, velkajärjestelyt ja akordit

Henkilökohtaisen aravalainan saajasta itsestään riippumattomista syistä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi voidaan vuonna 2021 aravalain 46 §:n ja arava-asetuksen (1587/1993) 28 §:n nojalla myöntää yhteensä enintään 10 000 euroa lykkäystä lainan korkojen, lyhennysten tai molempien maksamisesta.

Valtiokonttorilla on oikeus yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 78 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä ja yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 97 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkasaneerauksen yhteydessä luopua osasta valtion varoista myönnetyn asuntorahaston takaisin maksettavan asuntolainan pääomaa ja korkoa.

Valtiokonttorilla on oikeus pakkohuutokaupan sijaan aravavuokra-asunnon tai arava-vuokratalon vapaaehtoiseen myyntiin ja oikeus luopua osasta valtion asuntolainan pääomaa, jos valtiolle syntyvien luottotappioiden arvioidaan vapaaehtoisella kaupalla jäävän pienemmiksi kuin pakkohuutokaupalla.

Vuonna 2021 Valtiokonttori saa käyttää Valtion asuntorahaston varoista enintään 300 000 euroa Valtion asuntorahaston saatavien turvaamiseen kuten saatavien perintään ja vakuusomaisuuden hoitoon, takautumisoikeuden käyttämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen, kiinnityksen haltijan vastuuvakuutuksen maksamiseen, kiinteistön tai muun omaisuuden ostamiseen konkurssi- tai ulosottohuutokaupassa tai muussa realisointijärjestelyssä, milloin se on rahaston laina-, takaus- tai muiden sellaisten saatavien turvaamiseksi tai takausvastuiden minimoimiseksi tarpeen sekä näin tulleen omaisuuden hoidosta ja realisoinnista aiheutuviin kustannuksiin.

Purettaessa pysyvästi tyhjilleen jääneitä aravavuokrataloja väestöltään vähenevillä alueilla tai, mikäli on välttämätöntä suurempien luottotappioiden estämiseksi asuntotarpeeltaan supistuvilla alueilla, saa vuonna 2021 valtion vastuulle aravarajoituslain (1190/1993) 17 a §:n ja 16 a §:n mukaisesti jättää aravalainapääomia yhteensä enintään 10 000 000 euroa, kuitenkin siten, että aravarajoituslain 16 a §:n mukaisten rajoitusakordien määrä on yhteensä enintään 2 000 000 euroa.

Avustukset

Vuonna 2021 saa Valtion asuntorahaston varoista myöntää avustuksia erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 90 000 000 euroa.

Vuonna 2021 saa Valtion asuntorahaston varoista myöntää vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämistä avustuksista annetun lain (1030/2008) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 2 600 000 euroa, josta Valtiokonttori saa käyttää enintään 200 000 euroa taloudellisissa vaikeuksissa olevien asuntoyhteisöjen talouden tervehdyttämistä ja kunnossapidon suunnittelua edistävästä selvityksistä ja toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin.

Vuonna 2021 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntää asuntojen purkuavustuksia yhteensä enintään 8 000 000 euroa siten kuin aravavuokratalojen

purkamiskustannuksiin myönnettävästä avustuksesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (79/2006) on tarkemmin säädetty.

Vuonna 2021 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaista hankekohtaisia avustuksia yhteensä enintään 15 000 000 euroa siten kuin asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentamiseen myönnettävistä valtionavustuksista annettavalla valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Lisäksi myönnettävistä avustuksista saa tehdä ehdollisia ennakkopäätöksiä mainittuun tarkoitukseen.

Vuonna 2021 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaista käynnistysavustuksia yhteensä enintään 38 000 000 euroa valtion ja MAL-seutujen välisiin maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimukseen sitoutuneissa kunnissa niille, jotka rakennuttavat vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisia vuokra-asuntoja muille kuin erityisryhmille. Käynnistysavustuksen suuruus on Helsingin seudulla 10 000 euroa ja muilla seuduilla 3 000 euroa edellä tarkoitettua asuntoa kohden. Kaikilla MAL-sopimukseen sitoutuneilla seuduilla puurunkoisille asuinkerrostaloille myönnetään lisäksi 5 000 euron erillinen asuntokohtainen käynnistysavustus. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Vuonna 2021 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaista käynnistysavustuksia yhteensä enintään 2 000 000 euroa MAL-sopimusalueiden ulkopuolisissa kunnissa niille, jotka rakennuttavat vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisia vuokra-asuntoja muille kuin erityisryhmille. Käynnistysavustuksen suuruus on 1 000 euroa edellä tarkoitettua asuntoa kohden. Avustus myönnetään 2 000 eurolla korotettuna mikäli kohde on puurunkoinen asuinkerrostalo. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Vuonna 2021 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää yhteensä enintään 900 000 euroa asumisneuvojatoimintaan. Avustuksen määrä on enintään 35 % kustannuksista. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen saajalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin.

Vuonna 2021 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaista avustuksia lähiöiden elinvoiman edistämiseksi sekä segregaaation ehkäisemiseksi yhteensä enintään 8 000 000 euroa. Avustusta voidaan myöntää kasvukeskuskaupungeille. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että lähiökehittämisestä on laadittu ympäristöministeriön hyväksymä suunnitelma ja lähiöiden kehittäminen on osa kunnan strategista suunnittelua. Avustusta voidaan myöntää alueen hiilineutraalisuuden edistämiseen, yhteisöllisyyttä ja elinvoimaa vahvistavien tilojen ja toimintojen suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen sekä kehittämisen koordinointiin, täydennys-, lisä ja korjausrakentamisen edellytysten parantamiseen sekä ympäristön viihtyisyyden, laadun, toimivuuden, turvallisuuden, esteettömyyden ja viheralueiden parantamiseen kohdistuviin investointeihin. Avustusta voidaan myöntää myös tutkimuslaitoksille ohjelmantavoitteiden toteutumista tai edellä mainittujen hankkeiden toteutumista edistävään tutkimukseen. Lisäksi ympäristöministeriö voi käyttää 200 000 euroa vuodessa ohjelman toteuttamista tukevaan viestintään. Avustuksen määrä voi olla enintään 35 % hankkeen kustannuksista. Tutkimus- ja selvityshankkeissa avustus voi olla 80 %. Annettavista avustuksista saa tehdä ehdollisia ennakkopäätöksiä vuonna 2022 myönnettävistä avustuksista siten, että vuodesta 2021 lukien avustusten ja ehdollisten ennakkopäätösten yhteismäärä on enintään 16 000 000 euroa. Avustettavan hankkeen kustannukset hyväksyy ja avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Vuonna 2021 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2011) nojalla myöntää asuinrakennuksille avustuksia energiatehokkuuden parantamiseen sekä älykkääseen ja joustavaan energiakulutukseen tähtääviin toimenpiteisiin yhteensä enintään 40 000 000 euroa siten, kuin energiatehokkuusavustuksista annettavalla asetuksella säädetään. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Vuonna 2021 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2011) nojalla myöntää käyttötarkoituksen muutosavustuksia yhteensä enintään 1 000 000 euroa kasvaville kaupunkiseuduille toimisto- ja teollisuusrakennusten muuttamiseksi vuokra-asuntokäyttöön. Avustuksen määrä on enintään 10 % hyväksytyistä muutoskustannuksista. Asuntoja on käytettävä vuokra-asuntoina vähintään 5 vuotta. Jos avustus myönnetään vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisella vuokra-asumisen perusparannuslainalla lainoitettaviin kohteisiin, avustuksen määrä on enintään 20 % hyväksytyistä muutoskustannuksista. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Vuonna 2021 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista annetun lain (1087/2016) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 27 600 000 euroa.

Valtion asuntorahaston varoista saa valtionavustuslain (688/2011) nojalla myöntää hankekohtaisia avustuksia yhteensä enintään 10 000 000 euroa arava- ja kerkotukivuokra-asuntojen kunnostamiseen ikääntyneille sopivaksi väestöltään vähenevillä alueilla. Avustuksesta annetaan valtionavustuslain nojalla valtioneuvoston asetus.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Vuonna 2021 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa käyttää Valtion asuntorahaston varoista enintään 700 000 euroa asumisen kehittämistoiminnan rahoittamiseen ympäristöministeriön vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti.

Selvitysosa: Asumisneuvojatoiminnan avustamista jatketaan erityistä tukea asumisessaan tarvitsevien tukemiseksi. Toiminnalla voidaan vähentää vuokraveloista ja hädöistä aiheutuvia kustannuksia. Asumisneuvonta on yhä enemmän vaikeiden sosiaalisten ongelmien parissa työskentelemistä. Toimintaa on tarpeellista kehittää yhtäältä ympäristöministeriön hallinnonalalla liittyen kiinteistöalouden ylläpitoon ja toisaalta kokonaisvaltaisesti, laajempaan asuinaluekohtaisesti vaikuttavampana sosiaalipalveluna, joka kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle.

Valtion ja suurten kaupunkiseutujen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksien kaavoitustavoitteiden saavuttamista tuetaan kunnallistekniikka-avustuksilla. Avustukset sidotaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteutumiseen, kuntien välisen yhteistyön edistämiseen ja yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Työvoiman saatavuuden ja elinkeinoelämän kilpailukyvyyn turvaamiseksi korkotuettua normaalia vuokra-asuntotarjontaa edistetään korkotukilainotukseen liittyvällä vuokra-asuntojen käynnistysavustuksella, jotta asuntomarkkinat tarjoisivat tyydyttävissä määrin kohtuuhintaisia asuntoja pieni- ja keskituloisille kotitalouksille. Sekä kunnallistekniikka-avustusten että vuokra-asuntojen käynnistysavustusten myöntäminen edellyttää maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) -sopimusten syntymistä.

Valtion asuntorahasto on velaton eikä asuntorahastolla ole tarvetta uuteen varainhankintaan asuntorahastosta maksettavien velvoitteiden kattamiseksi.

2021 talousarvio

2020 IV lisätalousarvio

—
—

2020 talousarvio	—
2019 tilinpäätös	—

64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustuksiin yksityisille omistajille, kunnille, kuntayhtymille ja rakennusperinnön hoitoa edistävälle yhteisöille kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja niiden välittömän ympäristön kunnossapitoon, suojeluun ja parantamiseen
- 2) rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 13 §:n ja 13 a §:n nojalla suoritettaviin korvauksiin ja suojelun toteuttamisesta valtiolle aiheutuviin menoihin
- 3) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 57 §:n 3 momentin mukaisiin avustuksiin kunnille
- 4) viranomaisen rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 17 §:n nojalla teettämien välttämättömien kunnostus- ja ennalleen saattamistöiden kustannuksiin.

Avustusta rakennusperinnön hoitoon saa myöntää enintään 50 % toimenpiteiden kustannuksista.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään pääasiassa yksityisten omistajien sekä rakennusperinnön hoitoa edistävien yhteisöjen avustamiseen arvokkaan rakennusperinnön säilymisen turvaamiseksi suojeluarvojen mukaisella tavalla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
-----------------	----------

2021 talousarvio	1 700 000
2020 IV lisätalousarvio	800 000
2020 talousarvio	1 700 000
2019 tilinpäätös	850 000